

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zvláštní formy dokazování

Zpracovala: Martina Smrečková

Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Plzeň

2020

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů“.

V Plzni dne .....

.....

Martina Smrečková

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu doc. JUDr. Janu Chmelíkovi, Ph.D., za odborné vedení této diplomové práce, poskytnutí cenných rad a připomínek, rovněž za jeho vstřícnost a čas, který strávil nad rozbořem a studiem této diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1 Základní charakteristika dokazování	3
1.1 Dělení důkazů	4
1.2 Základní zásady dokazování.....	6
1.2.1 Zásada presumpce nevinny	6
1.2.2 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a zásada vyhledávací.....	8
1.2.3 Zásada bezprostřednosti a ústnosti.....	9
1.2.4 Zásada volného hodnocení důkazů	11
1.2.5 Zásada přiměřenosti	12
1.3 Předmět a rozsah dokazování	13
2 Zvláštní způsoby dokazování	17
2.1 Konfrontace	17
2.1.1 Zásady konfrontace	19
2.1.2 Příprava konfrontace	20
2.1.3 Taktika provedení konfrontace	21
2.2 Rekognice	23
2.2.1 Druhy rekognice.....	26
2.2.2 Příprava rekognice	33
2.2.3 Taktika provedení rekognice.....	34
2.2.4 Dokumentace a hodnocení průběhu a výsledků rekognice....	35
2.3 Kriminologický experiment (vyšetřovací pokus).....	36
2.3.1 Druhy vyšetřovacího pokusu	38
2.3.2 Příprava vyšetřovacího pokusu	39
2.3.3 Taktika provedení vyšetřovacího pokusu	39
2.3.4 Hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu a jeho dokumentace	41
2.4 Rekonstrukce	42

2.4.1	Příprava rekonstrukce	45
2.4.2	Taktika provedení rekonstrukce.....	47
2.4.3	Dokumentace a hodnocení výsledků rekonstrukce.....	48
2.5	Prověra výpovědi na místě.....	50
2.5.1	Příprava prověrky výpovědi na místě	52
2.5.2	Taktika provedení prověrky výpovědi na místě.....	53
2.5.3	Hodnocení průběhu a výsledků prověrky výpovědi na místě a její dokumentace	54
3	Některé netradiční způsoby objasňování trestní věci	57
3.1	Kriminalistická odorologie	57
3.1.1	Kriminalistická olfaktorika	59
3.1.2	Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení.....	62
3.2	Fyziodetekční vyšetření	66
3.2.1	Průběh fyziodetekčního vyšetření.....	69
3.2.2	Fyziodetekční vyšetření jako důkaz v trestním řízení.....	72
	Závěr	77
	Resumé.....	81
	Seznam použitých zkratk	82
	Použité prameny	83
	Základní literatura.....	83
	Odborné články.....	85
	Internetové zdroje	86
	Judikatura.....	87
	Právní předpisy	87

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila zvláštní formy dokazování. Jedná se o specifické kriminalisticko-taktické postupy, které jsou upravené v § 104a až § 104e TrŘ jako samostatné důkazní prostředky. Trvalo však spoustu let, než byly tyto zvláštní způsoby dokazování zakotveny do trestního řádu. Stalo se tak až novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. 1. 2002. Do té doby trestní řád obsahoval jen velmi strohou úpravu konfrontace v § 94 TrŘ a rekognice v § 93 odst. 2 TrŘ, přičemž o ostatních úkonech nebyla v tehdejší platné právní úpravě žádná zmínka.¹ Právě to bylo impulzem k přijetí zmíněné novely, po dlouhých letech tak bylo konečně vyslyšeno volání kriminalistů žádajících změnu nevhodné reglementace některých kriminalisticko-taktických metod a volání po zavedení právní úpravy kriminalisticko-taktických metod dosud trestním řádem neupravených.² Aktuálnost tohoto tématu vnímám především v tom směru, že se čím dál častěji objevují názory, že i řada dalších kriminalistických metod by si zasloužila své zakotvení v trestním řádu. Ostatně i samotný název třetího oddílu hlavy páté trestního řádu „Některé zvláštní způsoby dokazování“ nám dává jasné poselství, že tento výčet není konečný, a otevírá tak prostor pro případné zařazení dalších kriminalistických metod mezi zvláštní způsoby dokazování.

Svou práci jsem rozdělila do tří hlavních kapitol. V první z nich se budu věnovat samotnému dokazování v trestním řízení. Vymežím jeho pojem, účel a vysvětlím jednotlivé pojmy důkazního práva. Též nastíním dělení důkazů a svou pozornost zaměřím na základní zásady, o které se opírá proces dokazování. V závěru této kapitoly se ještě dotknu předmětu a rozsahu dokazování.

Za stěžejní část své práce pokládám kapitolu druhou, ve které postupně představím jednotlivé zvláštní způsoby dokazování. Na všechny tyto úkony budu nahlížet jak z pohledu trestního práva procesního, tak z pohledu kriminalistiky. V jednotlivých podkapitolách se budu věnovat podstatě, účelu a cílům těchto zvláštních forem dokazování, ale i podmínkám jejich provedení, přípravě, taktice a dokumentaci jejich průběhu a výsledků. Cílem této práce je za využití odborných

---

¹ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 115.

² KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 5.

publikací a článků celé řady významných jak trestněprávních, tak kriminalistických autorů, aktuální právní úpravy a judikatury podat ucelený obraz o zvláštních způsobech dokazování upravených v § 104a až § 104e TrŘ a seznámit tak jejího čtenáře nejen s právní úpravou de lege lata a jejími slabinami, ale rovněž čtenáře obohatit o nejrůznější pohledy odborníků na danou problematiku. Za účelem dosažení těchto vytyčených cílů budu při zpracování práce využívat čistě teoretické metody, nejprve přistoupím ke shromáždění všech relevantních informací o daném tématu, tedy ke sběru dat, a následně provedu jejich analýzu a syntézu a pokusím se o jejich komparaci.

Poslední kapitolu věnuji některým netradičním způsobům objasňování trestní věci. Vzhledem k tomu, že v současné době existuje celá řada takových metod, zaměřím se pouze na kriminalistickou odorologii a fyziodetekční vyšetření. Zaobírat se budu především jejich podstatou, průběhem a otázkou jejich využitelnosti jako důkazu v trestním řízení, která je neustále předmětem mnoha diskusí. V závěru své práce poukážu na nedostatky právní úpravy obsažené v trestním řádu, budu vycházet z názorů významného odborníka z této oblasti a vyjádřím také svůj postoj k dané problematice.

1 Základní charakteristika dokazování

Trestní řád upravuje dokazování v hlavě páté. Dokazování je důležitou součástí trestního řízení vedoucí ke zjištění skutečností významných pro rozhodnutí ve věci. V trestním řízení se vždy rozhoduje o skutku, který se odehrál v minulosti a který OČTŘ samy nepozorovaly. Kdyby byl OČTŘ jakkoliv zainteresován na věci, bylo by to důvodem pro jeho vyloučení z projednání věci, a to pro možnou podjatost. Jedinou cestou, jak se OČTŘ mohou se skutkem seznámit, je, že si celý průběh vyšetřované události rekonstruují, a to za pomoci důkazů. A právě tuto činnost můžeme označit jako dokazování. Zjištění skutkového stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, je účelem dokazování.³ Jednotlivými fázemi dokazování jsou vyhledávání důkazů, procesní dokumentace důkazů, analýza a prověrka důkazů a hodnocení důkazů.⁴

V důkazním právu se setkáváme s celou řadou pojmů, které nejsou v trestním řádu definovány buď vůbec, nebo jen velmi omezeně. Mezi klíčové pojmy důkazního práva řadíme dokazování, předmět důkazu, důkaz a důkazní prostředek.⁵ Dokazování lze charakterizovat jako „zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, jehož úkolem je umožnit poznání skutečností důležitých pro rozhodnutí, tedy vyhledat důkazy o nich, tyto důkazy provést, získané poznatky procesně zajistit a zhodnotit“.⁶

Pojem „důkaz“ a „důkazní prostředek“ bývají velmi často zaměňovány. Dokonce ani trestní řád mezi nimi nerozlišuje a používá pro oba pojmy termín důkaz. I přes to je třeba vnímat rozdíl mezi nimi. Důkazním prostředkem se rozumí určitý úkon, na jehož základě získává OČTŘ důkaz, a důkazem je určitý poznatek o předmětu důkazu získaný za pomoci důkazního prostředku. Tudíž výslech svědka

---

³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1313-1314.

⁴ CHMELÍK, Jan: *Rukověť trestního práva: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. 3. vyd. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-884-0. s. 200.

⁵ FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA, Dagmar CÍSAŘOVÁ: *Trestní právo procesní*. 6., aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8. s. 329.

⁶ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 368.

je důkazním prostředkem a obsah jeho výpovědi je důkazem. Předmětem důkazu je určitá skutečnost, která má být dokazováním zjištěna.⁷

V § 89 odst. 2 TrŘ nalezneme, že „za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání“.⁸ Výčet důkazních prostředků je tedy demonstrativní. V trestním řádu jen zřídka nacházíme ustanovení, která by přikazovala použití určitého druhu důkazu při dokazování určité skutečnosti. Půjde například o situaci, kdy vyvstane potřeba vyšetřit duševní stav obviněného, za těchto okolností musí být přibrán znalec z oboru psychiatrie. Naopak ustanovení, ze kterých vyplývá zákaz použití určitého důkazu, už tak ojedinělá nejsou a nalezneme je na různých místech trestního řádu. Jako příklad lze uvést § 89 odst. 3 TrŘ, který zakazuje použít takový důkaz, který byl získán nezákonným donucením či jeho hrozbou, nebo § 88 odst. 1 TrŘ, který výslovně zakazuje použití informací získaných při odposlechu telefonického rozhovoru mezi obviněným a jeho obhájcem.⁹ Důkaz, jenž byl získán nezákonným donucením, je absolutně neúčinný, tudíž jeho použití v trestním řízení je vyloučeno.¹⁰

1.1 Dělení důkazů

Teorie dělí důkazy dle různých kritérií. Jednak podle vztahu k předmětu řízení na důkazy usvědčující a ospravedlňující. Usvědčující je takový důkaz, který prokazuje skutečnost, která svědčí v neprospěch obviněného. Na druhé straně důkaz ospravedlňující prokazuje takovou okolnost, která svědčí v jeho prospěch. Ospravedlňující důkazy bývají někdy označovány jako tzv. vyvíňující důkazy.¹¹

Dále lze členit důkazy podle pramene na původní (bezprostřední) a odvozené (zprostředkované). Původní důkaz pochází z bezprostředního pramene,

---

⁷ FENYK, Jaroslav, Tomáš GŘIVNA, Dagmar CÍSAŘOVÁ: *Trestní právo procesní*. 6., aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8. s. 330-331.

⁸ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁹ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 368.

¹⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 291/2000.

¹¹ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 52-53.

například se bude jednat o výpověď osoby, která byla na místě činu v okamžiku, kdy došlo k loupežnému přepadení. Naopak důkazem odvozeným bude výpověď osoby, která na místě činu v daný okamžik nebyla, ale slyšela o celé události od jiné osoby. Odvozený důkaz tak nečerpá z bezprostředního pramene, ale ze zprostředkovaného pramene. Důvod, proč by se OČTŘ měly snažit vyhledat primárně důkazy původní, je ten, že obsahují více informací než důkazy odvozené. Často jsou odvozené důkazy využívány k nalezení důkazů původních, též mohou posloužit i k jejich prověření. Svou roli při dokazování sehrají zejména v okamžiku, kdy původní důkaz již neexistuje.¹²

Dle vztahu k dokazované skutečnosti rozlišujeme důkazy na přímé a nepřímé. Důkaz, který přímo potvrzuje, nebo vyvrací dokazovanou skutečnost, se označuje jako přímý. Naproti tomu důkazem nepřímým se prokazuje skutečnost jiná (vedlejší), ze které je však možné vyvozovat, zda se skutečnost hlavní stala, či nikoliv. Jako příklad nepřímého důkazu lze uvést výpověď osoby, která byla svědkem toho, jak osoba A vyhrožovala osobě B smrtí a krátce na to byla osoba B nalezena mrtvá. Nedokazuje to sice přímo skutečnost, že osoba A zavraždila osobu B, ale lze to z toho usuzovat s ohledem na předchozí zavrženíhodné jednání osoby A. Dokazování za pomoci nepřímých důkazů je mnohem náročnější. K prokázání určité skutečnosti jediný nepřímý důkaz nepostačí. Je jich potřeba několik, neboť nepřímé důkazy nabývají důkazního významu až ve spojení s důkazy jinými, ať už přímými, či nepřímými.¹³

Pokud má být věc prokázána důkazy nepřímými, je důležité mít na paměti, že „*souhrn nepřímých důkazů k prokázání viny obviněného musí tvořit logickou a ničím nenarušovanou soustavu vzájemně se doplňujících důkazů, která ve svém celku nejen spolehlivě prokazuje všechny okolnosti zažalovaného skutku a usvědčuje z jeho spáchání obviněného, ale současně vylučuje možnost jakéhokoliv jiného závěru*“.¹⁴

---

¹² CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 53.

¹³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1342.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/1968.

1.2 Základní zásady dokazování

Zásady ztělesňují vůdčí právní ideje, jimiž je ovládáno trestní řízení jako celek. Zakotveny jsou v § 2 TrŘ. Tvoří základ trestního práva procesního a jsou na nich vybudovány jednotlivé právní instituty a stádia trestního řízení. Jejich znalost je nezbytným předpokladem pro pochopení podstaty trestního řízení a smyslu jednotlivých institutů trestního řádu. Vždy musí být interpretovány v souladu s Ústavou a Listinou.¹⁵ Systém základních zásad trestního řízení lze členit dle různých kritérií. Jedno z možných členění, se kterým se můžeme setkat v odborné literatuře, je dle převažujícího obsahu, a to na zásady obecné, zásady zahájení řízení, zásadu veřejnosti, zásadu materiální pravdy a konečně zásady dokazování.¹⁶

Mezi hlavní zásady ovládající dokazování v trestním řízení patří zásada presumpce nevinny, zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, zásada vyhledávací, zásada bezprostřednosti a ústnosti, zásada přiměřenosti a zásada volného hodnocení důkazů. Souhrnně se tyto zásady označují jako tzv. zásady důkazního práva.¹⁷

1.2.1 Zásada presumpce nevinny

Nejvýznamnější zásadou ovládající trestní řízení je bezesporu zásada presumpce nevinny upravená v § 2 odst. 2 TrŘ, podle něhož „*dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen*“.¹⁸ Podle čl. 40 odst. 2 Listiny „*každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena*“.¹⁹

V neposlední řadě je presumpce nevinny zakotvena v čl. 6 odst. 2 EÚLP a čl. 14 odst. 2 MPOPP. Celá zásada stojí na tom, že vina musí být obviněnému prokázána bezpečně, tedy bez jakýchkoliv pochybností. Prokázání viny obviněného

---

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 19-20.

¹⁶ FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA, Dagmar CÍSAŘOVÁ: *Trestní právo procesní*. 6., aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8. s. 88.

¹⁷ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 368.

¹⁸ § 2 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁹ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

leží na bedrech OČTŘ. Vůči obviněnému jsou OČTŘ povinny vystupovat nestranně a nezájatě a mají povinnost zjišťovat skutečnosti, které svědčí jak pro, tak i proti obviněnému. Zároveň jsou OČTŘ povinny šetřit osobnost obviněného, tudíž mu mohou ukládat jen taková omezení, která jsou nezbytná k úspěšnému provedení řízení.²⁰

V této souvislosti je třeba zmínit, že nedokázaná vina má stejný význam jako dokázaná nevina. Obviněný má právo navrhnout a provádět důkazy na svou obhajobu, ale není jeho povinností prokazovat svou nevinu. Takže pokud se rozhodne k určité věci nevyjádřit, je to jeho právo a nelze z jeho nečinnosti vyvozovat žádné závěry. Pokud mají po provedeném dokazování OČTŘ nadále o vině obviněného pochybnosti, které již nelze odstranit, uplatní se zásada „in dubio pro reo“, která v překladu znamená „v pochybnostech ve prospěch obviněného“. Pochybnosti se však mohou týkat jediné otázky skutkových, v otázkách právních musí OČTŘ postupovat podle zásady „iura novit curia“, tedy soud zná právo. Zlomovým okamžikem je právní moc odsuzujícího rozsudku, od tohoto momentu přestává platit presumpce nevinu.²¹

Presumpce nevinu má chránit dobrou pověst člověka. Avšak v reálném životě už samotný fakt, že je osoba podezřelá ze spáchání určitého trestného činu, vrhá negativní stín na její osobu. I přes můj plný respekt k této zásadě, v situaci, kdy je určitá osoba podezřelá ze spáchání velmi brutálního a nelidského činu, se ani já nedokážu vyvarovat negativních pocitů vůči této osobě už jen z toho důvodu, že je s tímto činem spojována. Presumpce nevinu musí být rovněž respektována při poskytování informací o trestním řízení.²² Lze tedy shrnout, že z presumpce nevinu vyplývají dvě důležitá procesní pravidla. Za prvé je to pravidlo známé jako „in dubio pro reo“ a za druhé pravidlo, podle něhož musí OČTŘ prokázat vinu obviněnému.²³

---

²⁰ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6 s. 61-62.

²¹ Tamtéž.

²² JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 131-132.

²³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 24.

1.2.2 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a zásada vyhledávací

Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností je spolu se zásadou vyhledávací upravena v § 2 odst. 5 TrŘ. Podle této zásady „orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí“.²⁴

Je třeba si uvědomit, že zjištění absolutní pravdy není v silách žádného OČTŘ. Proto dosažení účelu trestního řízení je podmíněno pravdivým zjištěním těch skutečností, které jsou důležité pro rozhodnutí ve věci. Je tedy nutné, aby OČTŘ zaměřil svou pozornost pouze na zjištění takových skutečností, co mají skutečně význam pro rozhodnutí o předmětu řízení, a neztrácel čas se zjišťováním jiných a v tomto směru nepodstatných skutečností. Jelínek používá pro tuto zásadu označení „zásada materiální pravdy“.²⁵ Pokud má OČTŘ o zjištěném skutkovém stavu pochybnosti, které již nelze dalšími důkazy vyvrátit, uplatní se zásada „in dubio pro reo“, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného. Velmi úzce je spjata se zásadou vyhledávací.²⁶

Zásada vyhledávací je rovněž upravena v § 2 odst. 5 TrŘ. Je považována za konkretizaci zásady oficiality. Podstatou této zásady je, že OČTŘ jsou povinny z vlastní iniciativy zjišťovat veškeré právně relevantní skutečnosti bez ohledu na to, zda svědčí ve prospěch či neprospěch pachatele. V trestním řízení neplatí pravidlo, „kdo mlčí, souhlasí“, tudíž není možné z nečinnosti strany vyvozovat důkazní závěry. Také je třeba zmínit, že doznání obviněného nezabavuje OČTŘ jejich povinnosti zjistit skutkový stav, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. V praxi se totiž stávají případy, kdy se rodič dozná k činu, který nespáchal, jen

---

²⁴ § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²⁵ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 148-150.

²⁶ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 32-33.

proto, aby ochránil své dítě před potrestáním. Zásada vyhledávací se uplatňuje především v přípravném řízení.²⁷

V řízení před soudem pak hraje významnou roli strana obžaloby i strana obhajoby, neboť jak státní zástupce, tak obžalovaný má možnost na podporu svých tvrzení navrhnout a provést důkazy, přičemž státní zástupce provádí jen důkazy na podporu obžaloby. Naproti tomu důkazy na podporu obhajoby provádí obhájce. Státnímu zástupci je v řízení před soudem uložena povinnost dokazovat vinu obžalovaného, což je logickým důsledkem podání obžaloby, neboť tu státní zástupce podává až ve chvíli, kdy je o vině obviněného přesvědčen.²⁸ V řízení před soudem je procesní postavení obhajoby a obžaloby zásadně rovné, jde však o rovnost v právech, nikoliv v povinnostech. Zatímco povinností obžaloby je prokazovat vinu, tak obhajoba má pouze právo, nikoliv povinnost prokazovat nevinu.²⁹

1.2.3 Zásada bezprostřednosti a ústnosti

Zásada bezprostřednosti, která nepochybně patří mezi zásady vztahující se k dokazování, je upravena v § 2 odst. 12 TrŘ, který stanoví, že „*při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny*“.³⁰

Zásada bezprostřednosti zahrnuje dva hlavní požadavky. Prvním je požadavek, aby soud učinil rozhodnutí jen na základě důkazů před ním provedených, tedy na základě svého dojmu, který nabyl z provedeného řízení. Osobní seznámení se všemi důkazy umožní soudci vytvořit si názor na jednotlivé výpovědi a další důkazy významné pro rozhodnutí a utvořit si představu o celé projednávané věci.³¹ Právě osobní seznámení soudu se všemi důkazy se v průběhu

---

²⁷ NOVOTNÝ, František et al.: *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 41.

²⁸ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 63.

²⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 37.

³⁰ § 2 odst. 12 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 52.

času ukázalo nejlepší cestou vedoucí ke správnému rozhodnutí. Druhým požadavkem je, aby soud získával důkazy ze zdroje co možná nejbližšího zjišťované skutečnosti. Pokud se tedy naskytne příležitost v dané věci vyslechnout svědka, který událost bezprostředně vnímal, nesmí se soud spokojit s výpovědí osoby, která o události pouze slyšela od jiné osoby. Čím více je zdroj informací bližší zjišťované skutečnosti, tím je spolehlivější, a naopak, čím je zdroj informací vzdálenější, tím stoupá riziko, že zjištěné skutečnosti budou zkreslené. Výjimek ze zásady bezprostřednosti je celá řada. Za zmínku stojí zejména trestní příkaz, který může být vydán samosoudcem bez projednání věci v hlavním líčení, a to na základě důkazů, které jsou obsaženy ve spise.³²

Se zásadou bezprostřednosti úzce souvisí zásada ústnosti, která je upravená v § 2 odst. 11 TrŘ. Podle této zásady „*jednání před soudy je ústní; důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychají*“.³³ Tato zásada vyplývá též z čl. 96 odst. 2 Ústavy.³⁴ Soud tak činí rozhodnutí na základě ústního přednesu stran a ústně provedených důkazů. Projevem této zásady je i skutečnost, že rozsudek je vyhlášován ústně. Uplatnění zásady ústnosti nevytváří překážku pro využívání písemností v řízení. Tato zásada v žádném případě nesmí vést k bagatelizování důkladné protokolace obsahu výpovědí a samotného průběhu jednání, neboť právě protokolace slouží jako důležitý zdroj informací v případě přezkumného řízení.³⁵ Výjimku ze zásady ústnosti představuje čtení protokolu o výpovědi svědka, namísto jeho výslechu v hlavním líčení, a to za podmínek uvedených v § 211 odst. 1 až 4 TrŘ. Rovněž výslech znalce je možné nahradit přečtením protokolu o jeho výpovědi nebo přečtením písemného posudku, a to za podmínek dle § 211 odst. 5 TrŘ. Další

---

³² JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 171-173.

³³ § 2 odst. 11 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 51.

významnou výjimkou ze zásady ústnosti je trestní příkaz a institut dohody o vině a trestu.³⁶

1.2.4 Zásada volného hodnocení důkazů

Zásada volného hodnocení důkazů je vyjádřena v § 2 odst. 6 TrŘ. Podle této zásady „orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu“.³⁷ V celém trestním řádu nenalezneme ustanovení, které by stanovilo, jaké množství důkazů je potřeba k prokázání určité skutečnosti, a nenajdeme zde ani žádná zákonná pravidla, pokud jde o to, jaká váha či důkazní síla má být jednotlivým důkazům přisuzována. Lze tedy shrnout, že OČTŘ mají při hodnocení důkazů zcela volné pole působnosti, neboť je nesvazují žádná konkrétní pravidla. Na druhou stranu při právním posouzení případu jsou OČTŘ vázány zákonem, případně mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu.³⁸

Důkazy je třeba hodnotit z hlediska jejich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti a věrohodnosti. Nejprve si OČTŘ roztrídí důkazy na podstatné a důkazy nepodstatné. Důkazy, ze kterých nevyplývají žádné skutečnosti významné pro objasnění věci, vyřadí. Naopak důkazy, které OČTŘ shledá podstatnými, následně hodnotí z hlediska jejich zákonnosti, tedy zda jde o důkaz, který byl získán v souladu se zákonem. Platí, že OČTŘ nesmí přihlížet k těm důkazům, které byly získány nezákonným způsobem.³⁹ Tudíž důkazy, které byly obstarány nelegální cestou, je nezbytné z dalšího hodnocení vyloučit. Jakmile budou vyřazeny všechny nepodstatné a nelegální důkazy, přistoupí se k hodnocení jejich věrohodnosti a pravdivosti. V této fázi si OČTŘ dávají jednotlivé díly skládačky dohromady a vytváří si představu o celé události.⁴⁰

---

³⁶ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 66-67.

³⁷ § 2 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³⁸ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 28.

³⁹ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 67-68.

⁴⁰ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 29.

Věrohodnost a pravdivost je nutné od sebe odlišovat. Zatímco věrohodnost se váže k člověku, například výpověď svědka může být považována za nevěrohodnou, pokud se bude týkat osoby, se kterou má svědek blízký vztah. Na druhé straně podstatou pravdivosti je zjištění, do jaké míry se výpověď shoduje s objektivní realitou. Ve většině případů je nevěrohodnost spjata s nepravdivostí, avšak může se stát, že i nevěrohodný svědek poskytne pravdivé údaje o skutečnosti významné pro trestní řízení. Není ovšem výjimkou, že i věrohodný svědek podá lživou výpověď.⁴¹ Skutečnost, že se OČTŘ při hodnocení důkazů řídí svým vnitřním přesvědčením, nelze chápat jako libovůli těchto orgánů, neboť celý proces vytváření vnitřního přesvědčení musí být v souladu se zákony a jinými právními předpisy a rovněž musí vycházet ze všestranného, logického a důkladného zhodnocení důkazů. Toto vnitřní přesvědčení musí OČTŘ řádně zdůvodnit ve svém rozhodnutí, což je nezbytné pro to, aby mohlo být případně přezkoumáno, zda soud dospěl ke svému přesvědčení důvodně. Zásada volného hodnocení důkazů prostupuje všemi stádii trestního řízení a zavazuje všechny OČTŘ.⁴²

Rozhodnutí, které je vhodné v tomto kontextu zmínit, je rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tz 53/1991, ze kterého vyplývá, že za situace, kdy soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů plně v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, nemůže odvolací soud zrušit rozhodnutí jen z toho důvodu, že sám při hodnocení důkazů na základě svého vnitřního přesvědčení dospěl k jinému možnému závěru.⁴³

1.2.5 Zásada přiměřenosti

Zásada přiměřenosti, někdy též označovaná jako zásada zdrženlivosti, je upravena v § 2 odst. 4 TrŘ jako jedna ze základních zásad ovládajících trestní řízení. Tato zásada zavazuje všechny OČTŘ a nachází své uplatnění zejména v oblasti zajištění osob a věcí důležitých pro trestní řízení.⁴⁴ Ve fázi dokazování se projevuje

---

⁴¹ NOVOTNÝ, František et al.: *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 44-45.

⁴² ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 41.

⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 8. 1991, sp. zn. 11 Tz 53/1991.

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 30-31.

tak, že je kladen na OČTŘ požadavek, aby při zjišťování skutečností významných pro trestní řízení postupovaly s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou a mezinárodními smlouvami o lidských právech a svobodách, k jejichž dodržování se ČR zavázala. Při dokazování tak zásah OČTŘ do těchto práv musí být co nejmenší.⁴⁵

1.3 Předmět a rozsah dokazování

Předmětem dokazování jsou okolnosti, jež jsou významné pro trestní řízení. Teorie je člení do několika skupin. První skupinou jsou okolnosti důležité pro rozhodnutí ve věci samé. Jedná se zejména o okolnosti, které buď potvrzují, nebo vyvracejí, že obviněný je pachatelem trestného činu, či okolnosti, které jsou zásadní pro rozhodnutí, zda a případně jak má být pachatel potrestán. Druhou skupinou jsou okolnosti významné pro rozhodnutí o uplatněném nároku poškozeného. Okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její provedení, představují třetí skupinu. Poslední skupinou jsou okolnosti stěžejní pro postup v trestním řízení.⁴⁶ Chmelík dále rozlišuje okolnosti důležité pro použití odklonů.⁴⁷

Rozsahem dokazování lze rozumět, jaké množství důkazů bude nezbytné k prokázání určité věci. Vzhledem ke skutečnosti, že každý případ je jiný, bude vyžadováno rozdílné množství důkazů ke zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Z toho plyne, že množství skutečností, které bude nezbytné v daném případě prokázat, bude záviset vždy na okolnostech případu.⁴⁸

Dle § 89 odst. 1 TrŘ OČTŘ dokazuje především to, zda došlo ke skutku, ve kterém je spatřován trestný čin. Za předpokladu, že OČTŘ dospěje ke kladnému závěru, musí zjistit, za jakých okolností k němu došlo, zejména pak kde, kdy, jakým způsobem a kým byl spáchán. V okamžiku, kdy je zřejmé, že byl spáchán skutek a máme obviněného, je úkolem OČTŘ prokázat, že skutek spáchal skutečně obviněný. S ohledem na to, že české trestní právo vyžaduje vždy zavinění, je třeba

---

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3. s. 373.

⁴⁶ Tamtéž s. 384-385.

⁴⁷ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 233.

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1319.

u fyzické osoby prokázat kromě zavinění i jeho formu. U právnických osob se prokazuje přičitatelnost trestného činu konkrétní právnické osobě. Poté, co OČTŘ spolehlivě zjistí, že pachatelem je obviněný, je jeho dalším úkolem odhalit, co obviněného vedlo ke spáchání trestného činu. U pachatele, který je fyzickou osobou, je rovněž nezbytné prokázat, zda je vůbec trestně odpovědný, tedy zda splňuje podmínku věku a přičetnosti. U mladistvého pachatele však nepostačí k trestní odpovědnosti splnění těchto dvou podmínek, ale přistupuje další podmínka, a to podmínka rozumové a mravní vyspělosti. Tudíž je nezbytné prokázat skutečnost, že mladistvý měl v době spáchání provinění dostatek rozumové a mravní vyspělosti na to, aby poznal, že jeho jednání je protiprávní, či dokázal své jednání ovládnout.⁴⁹

K tomu, aby byl OČTŘ schopen uložit adekvátní trest či ochranné opatření, je zásadní znalost povahy a závažnosti spáchaného činu. Povaha a závažnost spáchaného činu je dána především tím, jaká hodnota chráněná trestním zákoníkem byla porušena nebo ohrožena, a konkrétními okolnostmi, za kterých k činu došlo. Proto je nezbytné provést dokazování všech okolností, které pomohou OČTŘ určit povahu a závažnost spáchaného činu.⁵⁰ Rozhodnutí o tom, jaký druh sankce a v jaké výši bude sankce uložena, ovlivní též osobní poměry pachatele. Při ukládání trestu či ochranného opatření je důležité vzít v potaz, zda má obviněný manžela a rodinu. Za jistých okolností může sehrát klíčovou roli i počet a věk dětí. Tudíž u matky tří malých dětí, která se dopustí trestného činu, by mělo být uloženo nepodmíněného trestu odnětí svobody nejzazší možností, neboť výkon takového trestu by za okolností, že by se jednalo o matku samoživitelku, měl zdrcující dopad na celou rodinu. OČTŘ přihlédně také ke zdravotnímu stavu pachatele. To je typické při úvaze OČTŘ, zda uložit trest obecně prospěšných prací, či nikoliv. Z logiky věci plyne, že takový trest nelze uložit pachateli, který je zdravotně nezpůsobilý vykonávat soustavnou práci. Při ukládání sankce OČTŘ též přihlédně k tomu, zda je pachatel zaměstnaný, a pokud je rozvedený, zda a v jaké výši má případné vyživovací povinnosti. Celkově je třeba vzít v potaz majetkové poměry pachatele.

---

⁴⁹ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 64.

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1328.

OČTŘ tak zajímají jeho osobní, rodinné a majetkové poměry, které tu jsou v době, kdy se o činu rozhoduje.⁵¹

U mladistvého obviněného je navíc kladen důraz na zjištění dalších skutečností, zejména pak míra jeho rozumové a mravní vyspělosti, zjištění, v jakém prostředí vyrůstal, jaké tam panovaly poměry a jaké bylo jeho chování po spáchání provinění, tedy zda projevil lítost nad svým činem a sám se pokusil kontaktovat poškozeného za účelem omluvy, či nikoliv. OČTŘ přihlíží i tomu, jaké bylo jeho chování před spácháním činu, tedy zda se již v minulosti dostal do křížku se zákonem, či se jednalo o doposud bezproblémové dítě. V případě obviněné právnické osoby se OČTŘ zaměří v první řadě na zjištění majetkových poměrů příslušné právnické osoby, které lze přičítat protiprávní čin fyzické osoby.⁵²

Trestní řád v § 89 odst. 1 TrŘ rovněž stanoví, že další podstatnou okolností, kterou je zapotřebí zjistit a prokázat, je následek trestného činu. Následek je vedle jednání a příčinného vztahu mezi jednáním a následkem dalším obligatorním znakem objektivní stránky trestného činu. Úkolem OČTŘ bude prokázat jednak druh způsobeného následku, tedy zda byl právem chráněný zájem porušen či ohrožen, ale i rozsah takového porušení. Následek může sloužit jako odlišující kritérium mezi trestným činem a přestupkem. Jasnou hranici máme stanovenou mezi majetkovými trestnými činy a majetkovými přestupky, a to částkou 5 000 Kč. Na bedrech OČTŘ leží i další nesnadný úkol, a to dokazování okolností, které vedly k trestné činnosti či umožnily její spáchání. Zjištění a prokázání těchto skutečností bude mít vliv na stanovení míry zavinění pachatele.⁵³

Lze se setkat i s negativním vymezením předmětu dokazování. Tedy okruhem skutečností, které není zapotřebí dokazovat. Jedná se o tzv. notoriety, tedy skutečnosti obecně známé, dále skutečnosti, které jsou známy soudu z jeho úřední činnosti, též předpisy publikované ve Sbírce zákonů a skutečnosti, o kterých již

---

⁵¹ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 65-66.

⁵² ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1330.

⁵³ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 66-67.

bylo rozhodnuto, a to způsobem, který je závazný pro trestní řízení.⁵⁴ Otázkou notoriet se zabýval Nejvyšší soud ve věci, kdy odvolací soud označil za notorietu skutečnost, že severní Čechy jsou místem, které v porovnání s jinými částmi republiky vykazuje vysoké procento kriminality. Nejvyšší soud v této věci dospěl k závěru, že odvolací soud pochybil v tom směru, že neumožnil účastníkům se k této skutečnosti vyjádřit a rovnou ji použil jako podklad pro své rozhodnutí.⁵⁵

Trestní řád počítá se součinností stran při dokazování. V § 89 odst. 2 ve větě druhé TrŘ se uvádí, že „každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu“.⁵⁶ Strany tak mají možnost z vlastní iniciativy předložit důkazy na prokázání svých tvrzení, je však na uvážení OČTŘ, které z těchto důkazů provede a které nikoliv. V odůvodnění rozhodnutí však musí OČTŘ vždy uvést, v čem spatřoval důvod pro jejich neprovedení. Takovým důvodem může být skutečnost, že důkaz nemá žádný vztah k dokazované skutečnosti. Za žádných okolností nesmí být důvodem pro odmítnutí skutečnost, že jde o důkaz navržený jednou ze stran. Každá ze stran má možnost předložit soukromý znalecký posudek. Za předpokladu, že znalecký posudek splňuje veškeré zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku o tom, že si je znalec vědom rizika, kterému se vystavuje v případě, že by vědomě podal nepravdivý znalecký posudek, musí být s takovým posudkem nakládáno, jako by se jednalo o posudek vyžádaný OČTŘ. Odmítnout jej může OČTŘ tehdy, pokud po pečlivém prostudování dospěje k závěru, že jde o důkaz nadbytečný.⁵⁷ Nadbytečnost však nemůže spočívat v tom, že znalecký posudek již byl v dané věci vypracován.⁵⁸

---

⁵⁴ NOVOTNÝ, František et al.: *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 248.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2537/2011.

⁵⁶ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1344-1346.

⁵⁸ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 9. 1994, sp. zn. 4 To 475/1994.

2 Zvláštní způsoby dokazování

Jak jsem již zmínila v úvodu, až novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb., zavedla pět zvláštních forem dokazování, a to konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a prověrku na místě jako samostatné důkazní prostředky. Na formování těchto zvláštních způsobů dokazování, jak je známe dnes, měla rovněž vliv novela trestního řádu, která byla provedena zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Zásadní změnou, kterou přinesla, bylo navýšení věkové hranice, a to u osob, u kterých je omezeno provedení konfrontace, rekognice a vyšetřovacího pokusu dodržením postupu podle § 102 TrŘ na 18 let z původních 15 let. V současné době jsou zvláštní způsoby dokazování upraveny v oddíle třetím hlavy páté trestního řádu v § 104a až § 104e TrŘ. Zatímco trestní řád stejně jako u jiných důkazních prostředků stanoví závazný procesní postup při jejich realizaci, tak kriminalistika se zaměřuje na otázky týkající se jejich organizace, přípravy a taktiky provedení.⁵⁹

Všechny tyto uvedené specifické důkazní prostředky mají společné to, že jejich průběh a výsledky musí být zachyceny do protokolu, který musí kromě obecných náležitostí uvedených v § 55 odst. 1 TrŘ obsahovat i specifické náležitosti ve smyslu § 55 odst. 3 TrŘ, a též mají společné i to, že předtím než OČTŘ přistoupí k jejich provedení, musí vyslechnout osobu o okolnostech významných pro trestní řízení.⁶⁰

2.1 Konfrontace

Konfrontace je „specifickou metodou kriminalistické praxe spočívající v postavení dvou dříve vyslechnutých osob tváří v tvář za účelem objasnění rozporů v jejich výpovědích, které nelze odstranit jinak“.⁶¹ Jako samostatný procesní úkon je upravena v ustanovení § 104a TrŘ. Lze ji označit za zvláštní formu výslechu. V rámci konfrontace se opětovně a současně vyslechnou osoby, jejichž výpovědi si

---

⁵⁹ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 115-116.

⁶⁰ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 266-267.

⁶¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. 741-2. s. 70-71.

vzájemně odporují. Cílem tohoto procesního úkonu je, aby si konfrontované osoby tyto rozpory vyjasnily a byla tak odstraněna nepřesná či nepravdivá tvrzení. Konfrontace může rovněž vést k získání dalších informací významných pro trestní řízení. Podstatou konfrontace je velmi intenzivní psychologické působení na konfrontované osoby, ke kterému dojde v důsledku toho, že se osoby setkají tváří v tvář.⁶²

Provedení konfrontace s sebou nese i určitá rizika. Může dojít k tomu, že v okamžiku, kdy oběť spatří pachatele, začne ze strachu svou výpověď měnit. Proto se k jejímu provedení přistoupí až tehdy, kdy nelze vyjasnit rozpory ve výpovědích jiným prostředkem. Další důležitou podmínkou pro provedení konfrontace je, že osoby, co mají být podrobeny konfrontaci, musí být nejprve vyslechnuty, a to ve stejném procesním postavení, v jakém mají být konfrontovány. O jejich výsledku musí být sepsán protokol. Ke konfrontaci se přistoupí pouze tehdy, pokud si jejich výpovědi odporují ve zcela zásadních věcech, zejména v takových, na nichž závisí rozhodnutí o vině. Poslední podmínkou pro provedení tohoto úkonu je skutečnost, že jeho realizace přispěje k lepšímu objasnění věci.⁶³ Nedodržení těchto podmínek může za určitých okolností vést k tomu, že výsledky konfrontace nebude možné použít jako důkaz.⁶⁴

Vzhledem k tomu, že smyslem konfrontace je vytvořit psychický nátlak na osoby, které se jí účastní, je možné u osob mladších 18 let k ní přistoupit jen zcela výjimečně, a to pouze za situace, že je to nezbytné pro objasnění případu. Podle § 102 odst. 1 TrŘ má být výslech osoby mladší 18 let v postavení svědka proveden co nejšetrněji, pokud má vypovídat o okolnostech, jejichž připomenutí by mohlo nepříznivě ovlivnit její vývoj, a v ideálním případě má proběhnout tak, aby se nemusel znovu opakovat. Obě tyto věci však konfrontace přináší, opakování výslechu na straně jedné a vystavení osoby mladší 18 let velmi psychicky náročné

---

⁶² ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1529.

⁶³ KONRÁD, Zdeněk: K trestněprávní úpravě některých kriminalistických metod. *Kriminalistika*. 2015, roč. 48, č. 4, s. 266.

⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1530.

situaci na straně druhé. Za žádných okolností nelze provést konfrontaci s utajeným svědkem.⁶⁵

Zákon neřeší otázku, mezi kolika osobami je možné konfrontaci provést. Z logiky věci však plyne, že pro zajištění hladkého průběhu a dosažení cíle konfrontace se jeví jako vhodné ji provést pouze mezi dvěma osobami. Za situace, že vše bude řádně zorganizováno a zadokumentováno, lze provést tzv. kruhovou konfrontaci, tedy konfrontaci mezi více než dvěma osobami, to by se však mělo dít pouze v ojedinělých případech. Konfrontace je možná pouze mezi obviněným a svědkem, mezi spoluobviněnými a rovněž mezi svědky.⁶⁶ S poškozeným lze provést konfrontaci, jen pokud je zároveň svědkem.⁶⁷ Mezi jinými osobami konfrontaci provést nelze. Ke konfrontaci může OČTŘ přistoupit z vlastní iniciativy či její provedení může být navrženo některou z osob, která má být konfrontována. Je pak na uvážení OČTŘ, zda návrhu vyhoví, či ne. Návrhu by neměl vyhovět například za situace, kdy střetnutí oběti sexuálně motivovaného trestného činu s pachatelem by pro oběť znamenalo další psychickou újmu.⁶⁸

Podle § 104a odst. 7 TrŘ se konfrontace provádí zásadně jen v řízení před soudem. V rámci přípravného řízení může být provedena jen výjimečně, a to pokud lze očekávat, že její provedení přispěje k lepšímu objasnění vyšetřované události, a dále za předpokladu, že jejího cíle nelze dosáhnout jinou cestou.⁶⁹

2.1.1 Zásady konfrontace

Mezi základní zásady konfrontace je zařazena zásada iniciativy konfrontovaných osob, podle níž je potřeba dát osobám, které se konfrontace účastní, prostor, aby objasnily vzniklé rozpory ve výpovědích. Druhou zásadou je zásada pozorování konfrontovaných osob, OČTŘ je musí bedlivě sledovat po celou

---

⁶⁵ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 117.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1530-1531.

⁶⁷ DRAŠTÍK, Antonín et al.: *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. s. 929.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1530.

⁶⁹ Tamtéž s. 1536.

dobu. Je možné, že osoba, která podala nepravdivou výpověď, se během konfrontace do své výpovědi natolik zamotá, že bude evidentní, že si ji vymyslela, nebo když na vlastní oči uvidí, jaké dopady měla její lživá výpověď na život druhé konfrontované osoby, přizná, že o dané situaci lhala. Se zásadou pozorování je velmi úzce spjata zásada ostražitosti, podle níž OČTŘ musí být připraven zakročit v případě, že napětí mezi konfrontovanými osobami vyeskaluje do takové míry, že hrozí fyzické napadení mezi nimi. Důležitou zásadou je též aktivní vedení konfrontace OČTŘ. Vzhledem k tomu, že ke konfrontaci dochází zásadně před soudem, je nezbytné, aby soudce byl právě tím, kdo celý úkon řídí. Jako poslední je uváděna zásada plánovitosti a organizovanosti postupu konfrontace.⁷⁰

2.1.2 Příprava konfrontace

Klíčem ke zdárnému provedení je důkladná příprava. K provedení konfrontace lze přistoupit až v okamžiku, kdy nesoulad ve výpovědích nelze odstranit jinou cestou než cestou konfrontace. Také je třeba zhodnotit, zda její provedení přispěje k objasnění vyšetřované události. Pokud OČTŘ dospěje k závěru, že ano, je na místě konfrontaci provést. V rámci přípravy je třeba vytyčit, jaké konkrétní rozpory mají být vyjasněny, též je potřeba formulovat otázky, které pomohou k jejich odstranění, a dále určit, komu budou kladeny jako prvním. Pokud má dojít ke konfrontaci mezi obětí trestného činu a pachatelem, je velmi důležité oběť na toto střetnutí připravit. Místnost, kde se má konfrontace odehrát, je třeba uzpůsobit tak, aby si mohly konfrontované osoby hledět přímo do očí.⁷¹

K tomu, aby byl OČTŘ schopen všechny tyto úkoly zvládnout, které s sebou příprava nese, je nezbytná perfektní znalost spisového materiálu. Zejména je důležité, aby měl povědomí o tom, v čem přesně je výpověď jedné z konfrontovaných osob v rozporu s výpovědí druhé osoby, a byl seznámen s nesrovnalostmi mezi tím, co vyplynulo z dokazování, a tím, co jedna z nich uvedla. Ze všech těchto nesrovnalostí by pak měl OČTŘ vybrat ty nejzásadnější a právě na ně konfrontaci zaměřit. Měl by si rovněž zjistit, jaké panují vztahy mezi osobami,

---

⁷⁰ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 134-135.

⁷¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 73.

kteře hodlá postavit tvář v tvář, a na základě tohoto predikovat, co vše se může během konfrontace stát. V případě, že jsou konfrontované osoby v přátelském vztahu, je zde riziko, že by se mohly objevit pokusy o domluvu na jednotné a nepravdivé verzi události. Naopak v případě, že mezi nimi panují napjaté vztahy, může situace vygradovat do takové míry, že dojde k fyzické potyčce mezi konfrontovanými.⁷²

2.1.3 Taktika provedení konfrontace

Bezesporu představuje konfrontace jeden z nejsložitějších procesních úkonů, a to jak na přípravu, tak i její samotnou realizaci. Atmosféra, kterou konfrontace vytváří, je psychicky náročná nejen pro vyslychané, ale i vyslychajícího, což jen dokládá skutečnost náročnosti tohoto úkonu po všech jeho stránkách. Na osobu, která konfrontaci vede, je kladeno velké množství požadavků. Především musí být po celou dobu úkonu „pánem konfrontace“, tedy tím, kdo celý průběh řídí. Rozhodně by za žádných okolností neměla dopustit, aby se jí řízení vymklo z ruky. Rovněž musí být nadána schopností pohotově reagovat na neočekávané zvraty, které mohou během konfrontace nastat.⁷³ Organizační schopnost je další vlastností, která by u osoby, jež konfrontaci vede, neměla chybět. Vhodné je, aby měla alespoň základní znalosti z oboru psychologie a byla schopná odhadnout reakce vyslychaných osob.⁷⁴

Po řádném poučení konfrontovaných osob vyslychající položí otázku, která bude směřovat k objasnění jejich vzájemného vztahu. Zde bude OČTŘ zajímat jednak to, zda se vůbec znají, a pokud ano, za jakých okolností se poznaly a zda vztahy, které mezi nimi panují, by označily spíše jako přátelské, či nepřátelské. Následně by měl být dán prostor konfrontovaným osobám k samostatné výpovědi, ze které by mělo patrné, zda osoba trvá na své dřívější výpovědi. Prostřednictvím kladení jasně formulovaných otázek by se měl vyslychající pokusit o odstranění závažných rozporů ve výpovědích. Zakázány jsou takové otázky, do kterých je

---

⁷² STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 131.

⁷³ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 118.

⁷⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 72-73.

vložena odpověď, kterou si tazatel přeje slyšet, tzv. sugestivní otázky, a rovněž tzv. kapciózní otázky, které předstírají nepravdivou skutečnost a snaží se svést vyslýchaného, aby se nechtěně podřekl o určité skutečnosti. Je vyžadováno, aby osoba, které byla položena otázka, při jejím zodpovězení hleděla do očí druhé osoby. Tato druhá osoba musí dostat možnost vyjádřit se ke všemu, co slyšela. Účastníci konfrontace zpravidla na jejím závěru dostanou možnost klást si otázky navzájem. Do protokolu o konfrontaci se musí zanést jejich přesné znění a doslovná odpověď na ně.⁷⁵

Kladení otázek mezi osobami v průběhu konfrontace je však podmíněno souhlasem vyslychajícího. Otázky nepokládá přímo jeden druhému, ale vše se děje prostřednictvím vyslychajícího. Konfrontací se tak vytvoří „bitevní pole“, kde se každá ze stran snaží dokázat, že právě její výpověď je ta pravdivá. Velmi často dochází k tomu, že si osoby skáčou do řeči a zesměšňují výpověď druhého. Pokud se osoby pustí do boje tímto nečestným způsobem, musí vyslychající zakročit a jejich chování korigovat. Osoba řídící konfrontaci musí být schopna poznat, kdy je vhodné konfrontaci ukončit. To je zejména v okamžiku, kdy byly vyčerpány veškeré připravené otázky, není už potřeba klást doplňující otázky a ani vyslychané osoby již nemají jeden na druhého žádné dotazy. K předčasnému ukončení se přistoupí za situace, kdy dojde k narušení jejího průběhu ze strany některé z konfrontovaných osob. K přerušení konfrontace by mělo dojít i tehdy, kdy proti sobě stojí například sourozenci s protichůdnou výpovědí a jeden z nich začne působit na citovou stránku druhého o důležitosti jejich sourozeneckého pouta a v důsledku toho druhý ze sourozenců začne pod vlivem tohoto tlaku svou výpověď postupně měnit.⁷⁶ Po provedení konfrontace je třeba zvážit, zda je potřeba dalšího výsledku konfrontovaných osob, pokud ano, provede se jejich výslech odděleně.⁷⁷

U sexuálně motivovaných trestných činů může být konfrontace prostředkem k prokázání viny obžalovaného. Velmi často se tyto trestné činy odehrávají na

---

⁷⁵ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 118-119.

⁷⁶ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 138-139.

⁷⁷ CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 267.

odlehých místech a ve večerních hodinách, kde nejsou žádní svědci. Jediným svědkem je tak samotná oběť a jediným usvědčujícím důkazem je její výpověď. Pokud obžalovaný z trestného činu znásilnění vypoví, že styk sice s obětí měl, ale že ze strany oběti byl zcela dobrovolný, zatímco oběť trvá na tom, že ke styku byla donucena, tak v takových případech je vhodné přistoupit ke konfrontaci. I přes to, že je potřeba oběť chránit před sekundární viktimizací, v trestním řádu nenajdeme ustanovení, které by zakazovalo konfrontovat osobu starší 18 let v těchto případech. Jediné omezení zakotvuje ustanovení § 104a odst. 5 TrŘ, podle kterého nelze konfrontovat osobu mladší 18 let v roli poškozeného s obviněným, a to v případě trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Podle § 17 ZOTČ má oběť právo požadovat, aby OČTŘ učinily potřebná opatření k zabránění jejího styku s osobou, která je podezřelá ze spáchání trestného činu nebo proti které je vedeno trestní řízení, a to během úkonů, kterých se účastní. Avšak jen v případě, kdy půjde o zvlášť zranitelnou oběť, musí být této žádosti vyhověno a zároveň to nesmí vylučovat povaha prováděného úkonu.⁷⁸

Velmi pečlivě a v přímé řeči se celý průběh dokumentuje protokolem o konfrontaci, ve kterém jsou zachyceny veškeré verbální, tak i neverbální projevy a případné pokusy o narušení průběhu úkonu. Do protokolu je třeba zaznamenat přesné znění otázek, co byly položeny, a doslovnou odpověď na ně.⁷⁹ Pokud se přistoupí ke konfrontaci v průběhu přípravného řízení, nestačí pouhé vyhotovení protokolu, ale je nutné pořídít o průběhu obrazový a zvukový záznam.⁸⁰

2.2 Rekognice

Rekognice je *„metoda kriminalistické praxe využívající, v procesu identifikace kriminalisticky významných objektů, schopností člověka znovu poznat předváděný objekt na základě paměťové stopy, podpořené asociací identifikačních*

---

⁷⁸ KALVODOVÁ, Věra, Milana HRUŠÁKOVÁ: *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8072-0. s. 201-203.

⁷⁹ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 139.

⁸⁰ DRAŠTÍK, Antonín et al.: *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7. s. 930.

vlastností zkoumaných objektů“.⁸¹ Jako samostatný procesní úkon je upravena v ustanovení § 104b TrŘ. Rekognici lze považovat za zvláštní formu identifikace, jejíž podstatou je opětovné poznání určité osoby či věci, kterou v minulosti poznávající osoba vnímala. Úkolem poznávající osoby je tak ztotožnit dříve vnímaný objekt. Například může označit, která z předvedených osob je osobou, kterou viděla na místě činu či jinak souvisí s vyšetřovanou událostí, nebo ukázat, která z předložených věcí jí byla odcizena. Jde tedy o srovnání vybavené představy s tím, co před sebou momentálně vidí.⁸² Zrak však není jediným smyslem, který lze využít při rekognici, je však nejčastěji využívaným smyslem. Znovupoznání je možné provést i sluchem a výjimečně též i jinými smysly, jako například hmatem.⁸³

Nezbytnou podmínkou pro provedení rekognice je existence osoby, která v minulosti vnímala určitý kriminalisticky významný jev a uchovala si jej v paměti, tato osoba je nezastupitelná.⁸⁴ Podle § 104b odst. 1 TrŘ může být poznávající osobou (subjektem rekognice) podezřelý, obviněný nebo svědek. Objektem rekognice jsou dle trestního řádu osoby nebo věci. Nejčastějším znovupoznávaným objektem je osoba v postavení podezřelého či obviněného.⁸⁵ Rekognice je úkonem zásadně neopakovatelným⁸⁶ a mnohdy i úkonem neodkladným. Povahu neodkladného úkonu má tehdy, když je potřeba ztotožnit zadrženou osobu krátce po spáchání činu. Takový úkon musí OČTŘ provést neprodleně, aby mohla být zadržená osoba propuštěna na svobodu v případě, že nebude subjektem rekognice ztotožněna. V opačném případě, aby mohla být obviněna a případně vzata do vazby, pokud by byl naplněn některý vazební důvod ve smyslu § 67 TrŘ.⁸⁷ Staňková uvádí,

---

⁸¹ KONRÁD, Zdeněk, Jitka VESELÁ: *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0. s. 26.

⁸² STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 155-156.

⁸³ PJEŠČAK, Ján et al.: *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 3. vydání Praha: Naše vojsko, 1986. s. 176.

⁸⁴ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 156.

⁸⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav: *Rekognice v přípravném řízení*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971. s. 46.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/1989.

⁸⁷ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 166.

že dalším případem, kdy může mít rekognice povahu neodkladného úkonu, je očekávaná neschopnost svědka později ztotožnit objekt rekognice, zejména tehdy, pokud se předpokládá, že u něj dojde v blízké době k výraznému zhoršení zdravotního stavu či že zemře. Rovněž i tehdy, kdy panuje obava, že na poznávající osobu bude vyvíjen nátlak, v důsledku něhož se rozhodne pachatele neidentifikovat.⁸⁸

Neopakovatelnost rekognice spočívá v tom, že poté, co poznávající osoba ztotožní objekt rekognice, nelze rekognici již opakovat, neboť tím, že poznávající osobě objekt rekognice ukážeme, může dojít k přemazání uchovaných paměťových stop, což by mohlo vést ke zkresleným výsledkům v případě opakování rekognice.⁸⁹ Protivinský však uvádí, že za určitých okolností je možné rekognici provést opětovně. Za opakovatelné považuje ty rekognice, při kterých pozorování objektu rekognice ztotožňující osobou při první rekognici nemůže negativně ovlivnit výsledky rekognice opakované. Jako příklad rekognice, kterou lze opakovat, uvádí rekognici mrtvé osoby, která byla zavražděna. Pokud nedošlo k úpravě mrtvolky, je možné, že ji poznávající osoba nebude schopna poznat, například kvůli rozsáhlému poranění měkkých tkání obličeje. Za těchto okolností lze poté, co budou rány v obličeji sešity a podlitiny zamaskovány, rekognici opakovat. Jako další příklad rekognice, kterou je možné opakovat, uvádí rekognici živých osob, které ztratily paměť, nebo osob vydávajících se za osoby jiné, které jsou ztotožňovány blízkými příbuznými.⁹⁰ Nad otázkou, zda je rekognice in natura opakovatelný či neopakovatelný úkon, se zamýšlel Brázda. Dospěl k jednoznačnému závěru, že jde o úkon neopakovatelný a že jeho případné opakování bude mít za následek znehodnocení rekognice jako důkazu v trestním řízení, neboť podle jeho názoru opakování rekognice dokazuje pouze to, že ztotožňující osoba poznává osobu, kterou viděla během první rekognice.⁹¹

---

⁸⁸ STAŇKOVÁ, Lenka: Otazníky nad rekognicí prováděnou jako neodkladný a neopakovatelný úkon. *Trestněprávní revue*. 2017, č. 4, s. 79.

⁸⁹ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 157.

⁹⁰ PROTIVINSKÝ, Miroslav: Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokacie*, 1997. č. 2, s. 11.

⁹¹ BRÁZDA, Jan: Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? *Bulletin advokacie*. 2013, č. 10, s. 41.

K rekognici je nezbytné přibrat osobu, která není na věci zúčastněna. Proces rekognice lze rozčlenit do dvou fází. První fází je výslech poznávající osoby, OČTŘ by měl výslech směřovat k tomu, aby získal popis osoby, která byla pozorována. Tedy informace o její přibližné výšce, váze, tělesné stavbě, věku, rasy a dalších znaků, co jsou patrné na první pohled. Zejména je důležité, aby vyslychaná osoba uvedla, jakých zvláštností si na dané osobě všimla, na základě kterých ji bude schopná identifikovat. Například si mohla všimnout, že osoba kulhala nebo trpěla vadou řeči či mohla zaznamenat neobvyklé tetování, které spatřila poté, co si pachatel vyhrnul rukávy u košile. Podstatné je rovněž, aby poznávající osoba v rámci výslechu uvedla, za jakých okolností osobu vnímala, neboť skutečnost, že byla svědkem celé události ve čtyři ráno, když opouštěla v podnapilém stavu místní bar, bude mít zásadní vliv na zhodnocení její schopnosti vnímat a zapamatovat si. Z toho plyne, že v rámci výslechu musí OČTŘ zaměřit svou pozornost i na vlastnosti poznávající osoby, které mohly zásadním způsobem ovlivnit její vnímání. Poté, co je osoba vyslechnuta, přistupuje OČTŘ k provedení rekognice, tedy fázi druhé, v rámci níž poznávající osoba ukazuje na osoby a předměty, které vnímala v minulosti.⁹²

Doporučuje se rekognici provést v co nejkratším možném intervalu od spáchání trestného činu s ohledem na proces zapomínání. Povinností OČTŘ je přijmout vhodná opatření směřující k zabránění styku poznávající osoby se ztotožňovaným objektem před provedením rekognice.⁹³ Pokud i přes veškerá opatření dojde k tomu, že se subjekt rekognice setká před jejím zahájením s objektem rekognice, bude to mít za následek, že důkaz, který bude získán jejím provedením, ztratí svou důkazní sílu, neboť došlo k podstatné vadě při její realizaci.⁹⁴

2.2.1 Druhy rekognice

Rekognici lze členit dle různých klasifikačních hledisek. V literatuře se setkáváme se členěním podle stupně původnosti předváděného objektu na rekognici

---

⁹² CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 122.

⁹³ FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK, Pavel KROULÍK: Některé zvláštní způsoby dokazování (3. pokračování) *Kriminalistický sborník*. 2009, roč. 53, č. 1, s. 40.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/1989.

objektů in natura a rekognici objektů podle modelů (podle fotografie ztotožňovaného objektu). Rekognici lze rovněž členit dle charakteru předváděných objektů, a to na rekognici osob (živých nebo mrtvých), věcí (movitých či nemovitých) a zvířat. Dle způsobu předvedení objektu lze rozlišovat za první rekognici, při které je ztotožňovaný objekt předveden ve skupině společně s dalšími přivzatými objekty, za druhé rekognici, při níž bude předveden pouze jeden jediný objekt (typické pro rekognici mrtvol), a za třetí rekognici, při které bude ztotožňovaný objekt předveden spolu s dalšími přivzatými objekty, nikoliv však najednou, ale budou ukázány postupně jeden po druhém. Posledním členěním, se kterým se můžeme setkat, je podle identifikačních znaků, rozlišujeme rekognici podle výšky, postavy a jiných anatomicko-morfologických znaků či podle způsobu chůze, tónu hlasu a jiných funkčně dynamických znaků.⁹⁵

Rekognice osoby in natura je upravena v § 104b odst. 3 TrŘ. Ústavní soud dospěl k závěru, že ztotožňovaná osoba je povinna strpět provedení rekognice a lze její účast na tomto úkonu zajistit prostředky dle trestního řádu, zejména předvedením, předvoláním. Osoba v procesním postavení podezřelého či obviněného je tak nucena alespoň pasivně strpět celý úkon, přičemž pouhé strpění této poznávací procedury není v rozporu se zásadou „nemo tenetur se ipsum accusare“.⁹⁶ Závěr, že lze účast obviněného na rekognici vynucovat, lze dovodit i ze skutečnosti, že zatímco u ostatních zvláštních forem dokazování, které si žádají aktivní součinnost obviněného, trestní řád zakazuje, aby byl obviněný k těmto úkonům donucován, tak v případě rekognice nic takového nezakazuje.⁹⁷

Osoba může být v rámci rekognice in natura ztotožňována dle jejího zevnějšku, hlasu či obou těchto znaků. Poznávající osobě je ztotožňovaná osoba ukázána mezi nejméně třemi osobami, které se od ní výrazně neodlišují. Přivzaté osoby musí být přibližně stejného věku, výšky, musí mít podobnou stavbu těla, obdobný střih a barvu vlasů. Ve skupině, která je ukázána poznávající osobě, může

---

⁹⁵ KONRÁD, Zdeněk, Jitka VESELÁ: *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0. s. 28-29.

⁹⁶ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/2006.

⁹⁷ POCHYLÁ, Veronika: Problémy a limity rekognice vyplývající ze zásady „nemo tenetur se ipsum accusare“. *Státní zastupitelství*. 2016, roč. 14, č. 5, s. 34.

být i více osob než tři, nikoliv však méně.⁹⁸ Přiřazení většího počtu objektů může zřetelně přispět ke zvýšení důkazní síly provedené rekognice.⁹⁹ Pro rekognici in natura je charakteristické jednak to, že se v předváděné skupině nachází pouze jedna poznávaná osoba, která má možnost zvolit si místo mezi přivzatými osobami, tak i skutečnost, že všechny osoby jsou poznávající osobě ukázány zároveň. Poznávající osoba je vyzvána, aby před zraky všech přítomných ukázala na osobu, kterou poznává. Za určitých okolností je možné, aby závěr o totožnosti této osoby vyslovila v nepřítomnosti předváděných osob, zejména pokud má strach z možné pomsty ze strany osoby, na kterou ukáže. Následovat by měl výslech poznávající osoby ohledně toho, na základě jakých markantů ji identifikovala.¹⁰⁰

V praxi se stává, že ne vždy může být poznávající osobě ukázána osoba, která má být ztotožněna. V takových případech OČTŘ přistupuje k provedení rekognice osoby podle fotografie. Tento procesní úkon je upraven v § 104b odst. 4 TrŘ. Své uplatnění nalézá především v situaci, kdy je poznávaná osoba nezvěstná, nebo v případě, že se doposud nepodařilo zjistit její totožnost. Ve vztahu k rekognici in natura platí, že jí rekognice podle fotografie nesmí bezprostředně předcházet. Musí být tedy zachován určitý časový rozestup mezi nimi.¹⁰¹ Mrtvolu lze rovněž identifikovat podle fotografie, ostatně je to vhodné i v tom směru, že ušetříme osobě kontakt s mrtvým tělem in natura, který může být velmi emocionálně náročný.¹⁰² Poznávající osobě se ukáže fotografie ztotožňované osoby mezi několika dalšími fotografiemi osob, které svým vzhledem připomínají ztotožňovanou osobu. Minimální počet fotografií, který musí být poznávající osobě předložen, jsou čtyři, přičemž na jedné z nich musí být ztotožňovaná osoba. Je nutné, aby na předložených fotografiích byla vidět tvář, neboť podle ní lze osobu

---

⁹⁸ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1542-1543.

⁹⁹ HUSSEINI, Faisal, ed. a Ústavní soud ČR. Opatření ke zvýšení důkazní síly prováděné rekognice: nález Ústavního soudu ČR ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I ÚS 3709/2016. *Trestněprávní revue*. 2017, roč. 16, č. 9, s. 219.

¹⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1542-1543.

¹⁰¹ Tamtéž s. 1544.

¹⁰² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0. s. 328.

nejlépe identifikovat.¹⁰³ Fotografie mohou být předloženy jak v papírové, tak elektronické podobě. Vždy se však musí jednat o fotografie téhož druhu a formátu, jaký má fotografie ztotožňované osoby. Je tedy důležité, aby žádná z fotografií nijak nevyčnívala z řady předložených snímků.¹⁰⁴ Za předpokladu, že se OČTŘ rozhodne použít fotografii, která pochází z jiného zdroje, než je evidence a sbírka vedená PČR, je nezbytné, aby osoba zachycená na tomto snímku poskytla souhlas k jejímu užití.¹⁰⁵

Objekt rekognice lze rovněž identifikovat na základě jeho chůze, gestikulace či tónu hlasu. Jedná se o rekognici podle funkčních znaků. Problematické na tomto druhu rekognice je, že pokud si je poznávaná osoba vědoma těchto znaků, začne je záměrně měnit za účelem zmaření rekognice, například změni způsob své chůze. Pokud se vyskytnou obavy, že se osoba pokusí změnit některý z těchto znaků, co jsou pro ni příznačné, doporučuje se provést rekognici skrytě, tedy aby ztotožňovaná osoba nevěděla o momentu její realizace.¹⁰⁶ Rekognice osoby podle hlasu je upravena v § 104b odst. 3 větě druhé TrŘ. Typickým příkladem, kdy se přistoupí k rekognici podle hlasu a řeči, je při vyšetřování loupežného přepadení, při kterém měl pachatel obličej zakrytý kuklou, tudíž poznávající osoba neměla šanci spatřit jeho tvář, pouze slyšela jeho hlas.¹⁰⁷ K rekognici podle hlasu a řeči je třeba prizvat další osoby, které mají podobný hlas jako ztotožňovaný objekt. Tyto osoby nehovoří současně, ale jedna po druhé. Ztotožňovaná osoba má možnost si zvolit v jakém pořadí chce mluvit. Ačkoliv trestní řád výslovně neupravuje mezi kolika dalšími osobami má znovupoznávaná osoba hovořit, lze usuzovat, že mezi nejméně třemi osobami. V případě, že OČTŘ shledá důvod pro provedení rekognice podle hlasu i podle zevnějšku, doporučuje se provést nejdříve ztotožnění podle

---

¹⁰³ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 123.

¹⁰⁴ TIPLICA, Mircea et al.: *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-007-X. s. 93.

¹⁰⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/2001.

¹⁰⁶ NĚMEC, Miroslav et.al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993. s. 203.

¹⁰⁷ JANULKOVÁ, Kateřina: *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-105-9. s. 17.

hlasu a následně až dle vzhledu. Vždy se však bude jednat pouze o jednu rekognici, která se skládá ze dvou znovupoznávacích aktů.¹⁰⁸

Rekognice věcí je upravena v § 104b odst. 5 TrŘ. Objektem rekognice je určitý předmět, který je spjat s trestným činem nebo jeho pachatelem. Jako příklad lze uvést nástroj, kterým byl spáchán trestný čin. Věc, která má být identifikována, musí vykazovat určitý specifický znak, na základě něhož ji lze odlišit od jiných věcí téhož druhu. Tento znak zná zpravidla jen majitel či uživatel dané věci, může se jednat například o drobnou rýhu na okraji čepele. Věc se poznávající osobě ukáže ve skupině s dalšími příbrnými věcmi. Zákon neupravuje, jak velká má tato skupina být. S ohledem na podobnost rekognice věcí s rekognicí osob je pojem skupina vykládán jako seskupení nejméně tří věcí pokud možno téhož druhu. Ve skupině věcí se vždy nachází pouze jedna poznávaná věc a všechny věci jsou poznávající osobě ukázány současně.¹⁰⁹

Jiná situace bude v případě, že objektem rekognice je věc nemovitá. S tímto druhem rekognice se setkáváme velmi zřídka, realizuje se tehdy, pokud je potřeba identifikovat konkrétní budovu, místnost či byt, kde došlo ke kriminalisticky relevantní události, například k prodeji omamné látky či předání úplatku. Poznávající osoba je před provedením rekognice vyslechnuta. Pokud bude objektem rekognice určitá místnost, bude výslech směřován ke zjištění přibližné velikosti místnosti, barvy stěn případně vzorů tapet, množství a rozmístění nábytku, situování oken nacházejících se v místnosti, typu podlahové krytiny a dalších detailů místnosti, které může znát jen osoba, která ji navštívila.¹¹⁰ Zvláštností této rekognice je, že ztotožňovaný objekt není možné poznávající osobě ukázat současně s jinými objekty téhož druhu. Úkolem OČTŘ bude vyhledat typově podobné byty, které následně ukáže ztotožňující osobě jeden po druhém, včetně

---

¹⁰⁸ JANULKOVÁ, Kateřina: *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-105-9. s. 17-18.

¹⁰⁹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1545.

¹¹⁰ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0. s. 327.

ztotožňovaného bytu. Poznávající osoba musí být na místo rekognice přivedena tak, aby se nemohla orientovat podle ulic, budov či čísla popisného.¹¹¹

Zvláštním druhem rekognice je rekognice mrtvoly in natura. Tento druh rekognice je velmi specifický a v mnoha směrech odlišný od klasické rekognice. Zatímco ke klasické rekognici je nezbytné přibrat další objekty, které se svým vzhledem co nejvíce podobají ztotožňovanému objektu, tak rekognice mrtvoly in natura se provádí bez přivzatých objektů. Což je samozřejmě logické, neboť v praxi si lze těžko představit situaci, jak OČTŘ obchází jednotlivé márnice za účelem nalezení podobně vypadající mrtvoly. Samozřejmě zde hraje významnou roli i psychický aspekt celého úkonu, neboť je už tak velmi náročné pro poznávající osobu vidět jednu mrtvolu, natož aby jich viděla více. Ztotožňující osobou je typicky rodinný příslušník či jiná osoba, která měla k zemřelému blízký vztah a je schopna jeho tělo identifikovat podle oděvních svršků, anatomicko-morfologických znaků či jiných markantů. Zpravidla se mrtvola ukazuje v oděvu, který měla na sobě v době jejího nalezení. Pokud však poznávající osoba je schopna ji ztotožnit jen například podle mateřského znaménka na těle, je možné ukázat mrtvolu bez oděvu.¹¹²

V praxi se často stává, že je nalezena mrtvola, jejíž totožnost nelze zjistit, tudíž není možné určit ani okruh potenciálních ztotožňujících osob. V těchto případech se rekognice provádí s velkým množstvím subjektů, typicky s osobami, které poblíž místa nálezu mrtvoly žijí. Za těchto okolností není potřeba provést výslech poznávající osoby před provedením rekognice, což představuje další odlišnost od klasické rekognice. Pokud některá z těchto osob pozná, o koho se jedná, bude následně podrobně vyslechnuta o tom, koho v mrtvém poznala a podle jakých identifikačních znaků ho ztotožnila.¹¹³ Rekognice může být velmi obtížná za situace, kdy je tělo nalezeno v pokročilém stádiu rozkladu či je zohyžděno. K rekognici se zpravidla přistoupí po úpravě zevnějšku mrtvé osoby. To však nese

---

¹¹¹ NĚMEC, Miroslav et al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993. s. 206.

¹¹² JANULKOVÁ, Kateřina: *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-105-9. s. 15.

¹¹³ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 94.

s sebou riziko, že dojde k takové změně, že poznávající osoba nebude schopná takto upravenou mrtvolu ztotožnit. Proto je doporučováno provést rekognici jednak před tím, než je mrtvola upravena, tak i po její úpravě.¹¹⁴ Já osobně si však dovolím s tímto doporučením nesouhlasit, neboť mi přijde zcela nehumánní ukazovat příbuzným, případně jiným osobám tělo v neupraveném stavu, zejména pak, když je nalezeno zohydžené. Jsem toho názoru, že určitá úprava zevnějšku je nezbytná v každém případě, neboť už tak je pro ztotožňující osobu psychicky náročné vidět tělo zemřelého, a proto si myslím, že je důležité tuto nepříjemnou situaci ještě nezhoršovat tím, že uvidí tělo ve stavu, v jakém bylo nalezeno, neboť ten ve většině případů nebude zejména vlivem hnilobných procesů zrovna přívětivý.

Dalším specifickým typem rekognice je tzv. skrytá rekognice. Tento druh rekognice je upraven v trestním řádu v § 104b odst. 7 TrŘ. Podstatou skryté rekognice je, že OČTŘ učiní vhodná opatření, aby se poznávající osoba nesetkala tváří v tvář s poznávanou osobou. Je vhodné k ní přistoupit tehdy, pokud je poznávající osobou oběť násilného trestného činu a její shledání s pachatelem by mohlo být pro ni traumatizující. Rovněž obava poznávající osoby, že se jí bude chtít ztotožňovaná osoba pomstít za její usvědčení, odůvodní provedení skryté rekognice.¹¹⁵ Při skryté rekognici je poznávaná osoba spolu s dalšími přibrávanými osobami v jedné místnosti a poznávající osoba v jiné místnosti, odkud je pozoruje přes polopropustné zrcadlo. Ztotožňovaný objekt tak nemá šanci spatřit tvář poznávající osoby. Skrytou rekognici je možné provést i tak, že místnost, kde se nachází poznávaná osoba spolu s dalšími osobami, je monitorována a obraz se vysílá do místnosti, kde sedí ztotožňující osoba.¹¹⁶

Zvláštním druhem rekognice, kterou český právní řád nezná, je tzv. rekognice prázdná. Je uznávána celou řadou autorů, jako například Vichlenda nebo Němec.¹¹⁷ Při tomto úkonu jsou poznávající osobě ukázány dvě skupiny osob,

---

¹¹⁴ JANULKOVÁ, Kateřina: *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-105-9. s. 16.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1547.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ NĚMEC, Miroslav et al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993. s. 200.

příčemž v první skupině nenalezneme ztotožňovanou osobu, neboť ta je umístěna až ve skupině druhé. Tento úkon má směřovat ke zvýšení věrohodnosti procesu znovupoznání.¹¹⁸

2.2.2 Příprava rekognice

Neopakovatelnost rekognice klade zvýšené požadavky na její přípravu. Přípravu lze rozčlenit do dvou etap. První etapa spočívá v důkladném prostudování výpovědi poznávající osoby za účelem odůvodnění nutnosti přistoupení k rekognici, zjištění, za jakých časových a místních podmínek byl objekt rekognice vnímán, zjištění, na základě jakých specifických znaků je poznávající osoba schopna identifikovat určitou věc či osobu, a zvážení možného negativního dopadu provedení rekognice na poznávající osobu. Po důkladném rozboru výpovědi přejde OČTŘ k sestavení plánu rekognice, ve kterém především stanoví termín, místo a okruh účastníků úkonu, a rozhodne, jaké technické prostředky budou využity.¹¹⁹

Druhá etapa zahrnuje přípravu subjektu a objektů rekognice. Poznávající osobu je třeba instruovat, jak se má během úkonu chovat. Pješčak zastává názor, že do této etapy patří i poučení poznávající osoby o jejích právech a povinnostech.¹²⁰ Konrád je však opačného názoru.¹²¹ Na druhé straně máme přípravu objektů rekognice, která spočívá v tom, že OČTŘ musí vyhledat osoby, které odpovídají popisu uvedenému ve výpovědi. Například jeho úkolem bude nalézt několik mužů středního věku, tmavší pleti, s plnovousem. Pokud poznávající osoba ve své výpovědi uvedla, že pachatel měl na sobě šedé tepláky, musí OČTŘ zajistit, aby každá z předváděných osob byla oblečena do tepláků této barvy. Rovněž musí být přibrané osoby poučeny o tom, jaké chování je během rekognice přípustné a jaké nikoliv. V rámci této etapy je též důležité učinit vhodná opatření, aby nedošlo ke styku poznávající osoby se ztotožňovanou osobou před provedením rekognice,

---

¹¹⁸ VICHLENDÁ, Milan: *Kriminalistika* [online]. Střední odborná škola ochrany osob a majetku [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>. s. 323.

¹¹⁹ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 28-29.

¹²⁰ PJEŠČAK, Ján et al.: *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 3. vydání Praha: Naše vojsko, 1986. s. 177.

¹²¹ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 30.

připravit potřebné dokumentační prostředky a zajistit takové podmínky, za nichž byl objekt rekognice pozorován.¹²²

2.2.3 Taktika provedení rekognice

Při provádění rekognice je důležité respektovat určité zásady a postupy. Klíčová je zásada, podle níž musí být ztotožňovaný objekt předveden společně s dalšími přibranými objekty, to ovšem neplatí, pokud jde o identifikaci mrtvol. Jednotlivé přibrané osoby či věci se zásadně neukazují jedna po druhé, ale současně.¹²³ Zásada podobnosti předváděných objektů zakotvuje požadavek, aby se přibrané objekty na první pohled podstatně nelišily od ztotožňovaného objektu. V předváděné skupině se může nacházet pouze jeden ztotožňovaný objekt, takže pokud je nezbytné identifikovat objektů více, musí být provedeno rekognicí několik.¹²⁴

Důležité je i dodržení posloupnosti jednotlivých úkonů. Nejprve OČTŘ vytvoří skupinu, která se bude skládat ze ztotožňovaného objektu a objektů přivzatých, a přidělí jim štítky s pořadovým číslem. Předtím, než se přistoupí k samotnému provedení rekognice, musí OČTŘ poučit poznávající osobu o jejích právech a povinnostech. Poté jí dá dostatek času, aby si důkladně prohlédla skupinu předváděných objektů. Následně ji vyzve, aby prstem ukázala na osobu či věc, kterou poznává, a požádá ji, aby uvedla, jakým pořadovým číslem je tato osoba nebo věc označena. Za předpokladu, že ztotožňující osoba viděla pachatele pouze z profilu, může požádat prostřednictvím osoby, která rekognici vede, aby se objekt otočil na pravý, případně levý bok. Pokud v některém z předváděných objektů pozná osobu či předmět, který v minulosti vnímala, musí být opětovně vyslechnuta, aby bylo zřejmé, na základě čeho jej poznala. Jestliže se jeví jako účelné, aby byl

---

¹²² KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 30-31.

¹²³ Tamtéž s. 33.

¹²⁴ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 167-169.

jeden objekt rekonován více osobami, uplatní se pravidlo, podle něhož je nezbytné provést tolik rekonovic, kolik máme poznávajících osob.¹²⁵

2.2.4 Dokumentace a hodnocení průběhu a výsledků rekonice

Průběh a výsledky rekonice musí být pečlivě zaznamenány do protokolu o rekonici, který má tři části. V první části protokolu nalezneme informace o tom, na jakém místě, v jaký čas a za jakým účelem se rekonice uskutečnila a kdo řídil její průběh. Samozřejmě zde nesmí chybět identifikační údaje poznávající osoby a obsah jejího poučení. Uvádí se zde rovněž množství přibráných objektů a jejich popis. Druhá část protokolu přibližuje samotný průběh rekonice, zejména způsob rozmístění předváděných objektů a jejich číselné označení. Nalezneme zde i údaj o tom, jak dlouho trvalo, než poznávající osoba vyslovila, že mezi předvedenými objekty je, či není ztotožňovaný objekt, a na základě čeho dospěla k takovému závěru. Závěrečná část protokolu obsahuje podpisy všech účastníků a je vhodné v ní zachytit veškeré připomínky k průběhu úkonu. Vzhledem k neopakovatelnosti rekonice se doporučuje protokol doplnit o obrazovou dokumentaci v podobě fotodokumentace nebo videozáznamu.¹²⁶

Při hodnocení výsledků rekonice musí OČTŘ vzít v potaz celou řadu aspektů. Přihlíží jednak k samotné výpovědi poznávající osoby, především k tomu, jak výstižně byla schopná vnímaný objekt popsat, tak i k průběhu rekonice, zejména k tomu, zda ztotožňující osoba ukázala na objekt bez jakéhokoliv zaváhání, či jen velmi nejistě. OČTŘ též zhodnotí, zda znaky, na základě nichž objekt identifikovala, odpovídají znakům, které uvedla ve své výpovědi, a na závěr prověří, zda jsou výsledky rekonice v souladu s jinými, dosud nashromážděnými důkazy.¹²⁷

---

¹²⁵ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 167-169.

¹²⁶ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 45.

¹²⁷ VICHLENDÁ, Milan: *Kriminalistika* [online]. Střední odborná škola ochrany osob a majetku [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>. s. 327-328.

2.3 Kriminalistický experiment (vyšetřovací pokus)

Kriminalistický experiment „jako specifická metoda kriminalistické praxe se uplatňuje v procesu poznání trestného činu ve formě vyšetřovacího úkonu pod názvem vyšetřovací pokus mající povahu samostatného důkazního prostředku“.¹²⁸ Vyšetřovací pokus je upraven v ustanovení v § 104c TrŘ. Představuje experimentální činnost v uměle vytvořených a záměrně obměňovaných podmínkách, tedy v tzv. experimentálních podmínkách. Jeho význam spočívá jednak v získání nových poznatků a rovněž také v prověření nebo upřesnění skutečností již zjištěných.¹²⁹ Výsledkem pokusu by měl být závěr o tom, zda se určitá skutečnost významná pro trestní řízení odehrála či se mohla odehrát určitým způsobem a za konkrétních podmínek.¹³⁰

Potřeba prověření či upřesnění skutečností již zjištěných v trestním řízení vyvstane v okamžiku, kdy důkazy o těchto skutečnostech jsou ve vzájemném rozporu, který nelze odstranit jinou cestou. V podstatě jde o přezkoumání toho, zda jsou tvrzení, co jsou obsažena v jednotlivých výpovědích, pravdivá a do jaké míry jsou pravdivá. Nejčastěji se tak děje v případě, kdy je potřeba prověřit, zda osoba, jež tvrdí, že byla svědkem určité události, například z okna svého bytového domu, mohla tuto událost skutečně pozorovat. Vyšetřovacím pokusem se též přezkoumávají nejrůznější chemické, fyzikální, technické a technologické děje a procesy, co jsou klíčové pro trestní řízení. Jako příklad lze uvést posouzení, zda mohl odhozený nedopalek cigarety způsobit požár. Za situace, kdy vše, co bylo doposud zjištěno, není dostačující k prokázání určité skutečnosti, může být vyšetřovací pokus prostředkem vedoucím k odhalení dalších trestně právně relevantních skutečností.¹³¹ K samotné realizaci vyšetřovacího pokusu je potřeba několika osob. Účastníky vyšetřovacího pokusu můžeme rozlišovat na přímé a nepřímé. Přímými účastníky jsou OČTŘ, dále ti, kteří přímo provádějí jednotlivé

---

¹²⁸ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 103.

¹²⁹ Tamtéž s. 102.

¹³⁰ NOVOTNÝ, František et al.: *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 273.

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1553-1554.

pokusy, a rovněž takové osoby, podle jejichž výpovědi a instrukcí jsou pokusy činěny. Mezi ně patří svědek, poškozený, podezřelý, obviněný, a to za předpokladu, že se rozhodnou experimentu účastnit. V opačném případě jsou účastníky vyšetřovacího pokusu pokusné osoby a figuranti. Při výběru těchto „náhradníků“ je třeba dbát na to, aby jejich vlastnosti, které jsou důležité pro výsledek pokusu, byly co nejvíce totožné s vlastnostmi osoby, jejíž nepřítomnost je během pokusu nahrazována. Nepřímým účastníkem je například obhájce obviněného, nezúčastněná osoba a případně též znalec, který byl přizván k provedení vyšetřovacího pokusu. Pro řádný průběh je zapotřebí ještě přítomnost pomocných osob. Ty mají na starost například dokumentaci vyšetřovacího pokusu nebo jsou zde jako ostražka obviněného.¹³²

Za situace, kdy je vyšetřovací pokus prováděn v přípravné řízení, je zásadně potřeba, aby k němu byla přibrána alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna, tzv. nezúčastněná osoba. Avšak pokud by nemožnost zajistit její účast zmařila provedení pokusu, lze od požadavku na její účast ustoupit. Zejména to bude v případech, kdy je třeba provést pokus bez otálení. K provedení vyšetřovacího pokusu je možné přibrat znalce. Znalec se přibere v okamžiku, kdy bez jeho znalostí a dovedností nelze experiment realizovat. Vyšetřovacího pokusu se může zúčastnit i osoba mladší 18 let, je však nezbytné, aby byly respektovány požadavky na výslech těchto osob zakotvené v § 102 TrŘ.¹³³

Za určitých okolností se k provedení vyšetřovacího pokusu nepřistoupí. Důvodem může být jednak nevhodnost vyšetřovacího pokusu na straně jedné a skutečnost, že účelu vyšetřovacího pokusu lze dosáhnout i jiným způsobem, na straně druhé. O nevhodnosti lze hovořit s ohledem na okolnosti vyšetřovacího pokusu, kdy jeho realizace by mohla mít za následek například poškození velmi drahého zařízení či lidského zdraví. Rovněž nevhodnost může být spjata s osobou podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka. Tyto osoby nemohou být žádným způsobem donucovány k úkonům souvisejícím s vyšetřovacím pokusem. Jejich účast na vyšetřovacím pokusu je tak zcela

---

¹³² STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 185.

¹³³ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1556-1557.

dobrovolná. Též může vyloučit provedení vyšetřovacího pokusu očekávané nevhodné chování ze strany těchto osob. Za předpokladu, že lze účelu vyšetřovacího pokusu dosáhnout i jinou cestou, se k vyšetřovacímu pokusu nepřistoupí. Na základě toho je třeba nahlížet na vyšetřovací pokus jako na subsidiární prostředek, který se uplatní až v okamžiku, kdy žádný další výslech, ohledání, znalecký posudek nepostačí k dosažení účelu vyšetřovacího pokusu.¹³⁴

Vychodil ve svém článku podotýká, že celá řada autorů od sebe nerozlišuje rekonstrukci a vyšetřovací pokus, a právě proto se snaží poukázat na odlišnosti mezi nimi, když uvádí, že zatímco „*rekonstrukce jako prověrka některých okolností a faktů je prakticky jakýmsi shrnutím poznatků o tom, jak se případ odehrál, resp. jak byl trestný čin spáchán přesně podle výpovědi obviněného, slouží vyšetřovací pokus k prověření samotného tvrzení obviněného nebo svědka*“.¹³⁵

2.3.1 Druhy vyšetřovacího pokusu

Dle povahy zjišťovaných skutečností můžeme rozlišovat dva základní druhy vyšetřovacích pokusů. Prvním typem jsou senzorycké pokusy, které jsou spjaty s lidskými smysly, zejména pak zrakem, sluchem a někdy také i čichem. Jde o takový typ experimentu vedoucí ke zjištění, zda je možné vnímat určitý jev. Příkladem senzoryckého pokusu tak může být zjištění, zda z okna bytového domu lze vidět na místo činu či zda je možné slyšet přes zeď volání o pomoc.¹³⁶

Druhou skupinu pokusů označujeme jako situační pokusy. Ty vedou k prověření, zda v určitých podmínkách nebo určitou osobou mohl být proveden konkrétní čin. Například zda pachatel mohl vynést určitý předmět malým střešním oknem. Rovněž se senzorycké pokusy mohou týkat zjištění existence určitého jevu. Jako příklad lze uvést posouzení, zda mohl být řidič během jízdy oslněn světly protijedoucího vozidla. Situačním pokusem je též možné přiblížit průběh

---

¹³⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1555.

¹³⁵ VYCHODIL, Mirko: Rekonstrukce a vyšetřovací pokus. *Kriminalistický sborník*. 1958, č. 11. s. 483.

¹³⁶ PORADA, Viktor: *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2. s. 537.

vyšetřované události, jako například to, zda je možné, aby zbraň samovolně vystřelila.¹³⁷

2.3.2 Příprava vyšetřovacího pokusu

Pečlivá příprava je pro provedení vyšetřovacího pokusu klíčová. Pokud se má odehrát na konkrétním místě, je vhodné přípravné práce rozdělit do dvou fází. První fází je příprava do odjezdu na místo vyšetřovacího pokusu. Zcela zásadní je stanovit termín jeho realizace, označit osoby, jejichž účast bude vyžadována, zajistit přítomnost těchto osob a určit obsah a způsob provedení plánovaných pokusů a jejich pořadí. Rovněž je třeba obstarat nejrůznější makety či jiné předměty, které budou potřeba k jeho uskutečnění.¹³⁸

Druhá fáze přípravy započne po příjezdu na místo. V případě, že se pokus bude realizovat na původním místě, kde došlo ke spáchání činu, je nutné vyhodnotit, zda nenastaly nějaké zásadní změny na tomto místě, a pokud ano, zahájit přípravy k jeho rekonstrukci. Jako další možné přípravné opatření lze uvést vyfotografování místa pokusu, a to jak před rekonstrukcí, tak i po ní. Žádoucí je také určit nejrůznější signály, na jejichž základě dojde k zahájení, přerušení či ukončení pokusu a seznámit s těmito signály všechny účastníky. Účastníky je třeba též poučit o jejich roli při pokusu. Výčet přípravných opatření je pouze demonstrativní, záleží tedy na konkrétních okolnostech případu, jaká všechna opatření bude vhodné přijmout.¹³⁹

2.3.3 Taktika provedení vyšetřovacího pokusu

Taktikou provedení vyšetřovacího pokusu se rozumí „*souhrn taktických postupů a doporučení, zaměřených k vytvoření a plnému uplatnění všech podmínek nutných k objektivnímu průběhu vyšetřovacího pokusu a získání hodnověrných*

---

¹³⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 105.

¹³⁸ PJEŠČAK, Ján et al.: *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 3. vydání Praha: Naše vojsko, 1986. s. 186.

¹³⁹ Tamtéž.

výsledků“.¹⁴⁰ Za prvé je důležité počet účastníků vyšetřovacího pokusu omezit pouze na osoby, jejichž účast je k provedení experimentu nezbytná. Je to zejména proto, že přítomnost většího počtu osob by mohla rozptylovat pozornost jak experimentující osoby, tak i osoby řídící pokus. Také je třeba vzít v úvahu otázku nezastupitelnosti některých osob, zejména pokud se prověřuje jejich specifická subjektivní vlastnost, která je příznačná pouze pro konkrétního člověka.¹⁴¹

Nezbytnou podmínkou pro vyšetřovací pokus je zajištění shodnosti podmínek uměle vytvořených s podmínkami původní zkoumané události. Shodnost je požadovaná pouze u těch podmínek, jež jsou určující pro samotný děj a jeho následky. Dosažení shodnosti těchto podmínek je možné zajistit celou škálou taktických postupů. Experiment je vhodné provést na místě, kde došlo ke zkoumané události, uskutečnit ho v takovou denní dobu, kdy se podmínky viditelnosti maximálně shodují s podmínkami, které panovaly v době, kdy ke skutečnosti došlo, a za totožných klimatických podmínek. Pokud se má například prověřit, zda osoba mohla slyšet na vzdálenost několika desítek metrů rozhovor dvou osob hodlajících spáchat trestný čin, tak se pokusné osobě nesdělí, co je cílem pokusu, neboť by to mohlo negativně ovlivnit jeho výsledek.¹⁴²

Významnou roli hraje provádění pokusů v cílevědomě měněných podmínkách. Variování podmínek se může dít cestou jejich ztížení, nebo naopak usnadnění. Usnadnění podmínek si lze představit tak, že pokud se zjistí, že osoba nemohla slyšet rozhovor na vzdálenost deseti metrů, jak tvrdila, zkusí se zmenšit vzdálenost a pokud ani z kratší vzdálenosti jej není možné zaslechnout, tak skutečnost, že i za „lepší“ podmínek se dospělo ke stejnému závěru, svědčí o věrohodnosti výsledků pokusu. Opakem je ztížení podmínek. Zde by situace byla taková, že pokud pokus prokáže, že lze zaslechnout rozhovor na vzdálenost deseti metrů, tak v tomto případě opakujeme experiment na vzdálenost delší, tedy ztížíme

---

¹⁴⁰ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 107.

¹⁴¹ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 187.

¹⁴² Tamtéž.

podmínky.¹⁴³ Pro přesvědčení OČTŘ o tom, že dosažené výsledky nejsou nahodilé, je vhodné pokus několikrát opakovat ve stejných podmínkách. Za situace, že jde o velmi složitou experimentální činnost, je vhodné ji rozčlenit do několika fází. Po každé jednotlivé etapě se doporučuje úkon přerušit na dobu, která je nezbytná k zaznamenání a vyhodnocení výsledků dané etapy.¹⁴⁴

2.3.4 Hodnocení výsledků vyšetřovacího pokusu a jeho dokumentace

Dospět ke spolehlivým závěrům lze výhradně na základě hodnověrných výsledků vyšetřovacího pokusu. Proto je třeba rozlišovat mezi výsledky pokusu a závěry z nich vyplývajícími. Výsledky mohou být jak pozitivní, tak negativní. Pozitivním výsledkem bude zjištění, že z určitého místa lze slyšet volání o pomoc či cizí rozhovor. Negativním výsledkem bude naopak zjištění, že z okna domu nelze pozorovat určitou událost.¹⁴⁵

Rovněž závěry máme dvojího druhu. Pro kategorické závěry je charakteristické, že jsou spjaty s negativním výsledkem experimentální činnosti. Pokud nám tedy svědek tvrdí, že sledoval celou událost z okna svého domu, a pomocí experimentu bude zjištěno, že je nemožné, aby přes hustou a neudržovanou korunu stromu, která se nachází přímo před jeho oknem, dohlédl na konec ulice, lze dospět k jednoznačnému závěru, že svědek danou událost z místa, které tvrdí, neviděl. Druhým typem jsou závěry pravděpodobnostní, které jsou pro změnu spojeny s pozitivním výsledkem pokusu. V tomto případě, pokud experiment prokáže, že z okna bytu lze pozorovat dění na ulici, kde došlo k inkriminované události, je možné učinit závěr, že svědek mohl celou událost vidět, což však nevylučuje možnost, že ji vidět nemusel. Možné závěry nabývají na důkazním významu až ve spojení s dalšími důkazy.¹⁴⁶

---

¹⁴³ PJEŠČAK, Ján et al.: *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 3. vydání Praha: Naše vojsko, 1986. s. 187–188.

¹⁴⁴ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 188.

¹⁴⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 108.

¹⁴⁶ PORADA, Viktor: *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2. s. 540.

Cílem dokumentace vyšetřovacího pokusu je poskytnout ucelený obraz o jeho průběhu. Výsledky vyšetřovacího pokusu jsou zaznamenány do protokolu o vyšetřovacím pokusu, ke kterému je vhodné připojit zvukový a obrazový záznam. Protokol tak představuje hlavní zdroj informací o provedeném experimentu. Rozlišují se tři základní části protokolu. Kromě obvyklých náležitostí uvedených v § 55 odst. 1, 3 TrŘ v úvodní části nalezneme, proč bylo potřeba pokus provést, co bylo jeho cílem a informace o osobách, které se ho účastnily. Nemělo by chybět poučení účastníků, doporučuje se přiložit potvrzení o dobrovolnosti jejich účasti na tomto úkonu. Druhou částí protokolu je část, která se označuje jako popisná. Zde je popsáno místo, kde došlo k provedení pokusu, vylíčeno, za jakých podmínek k němu došlo, a uvedou se podmínky, které se nepodařilo navodit. Nechybí zde ani popis předmětů, které byly během experimentu využity, a každý jednotlivý pokus je zde do detailu popsán. Závěrečná část protokolu obsahuje údaj o tom, kdy došlo k ukončení pokusu, podpisy všech účastníků, veškeré připomínky, návrhy a vyjádření účastníků k průběhu úkonu, ale i jejich vyjádření k obsahu protokolu, případně též navrhované změny protokolu.¹⁴⁷

2.4 Rekonstrukce

Kriminalistická rekonstrukce je v odborné literatuře vymezena jako *„metoda kriminalistické praxe, spočívající v obnovení kriminalisticky relevantních hmotných objektů, situací a skutkových okolností nebo jejich podstatných vlastností na základě údajů a faktů shromážděných v procesu vyšetřování s cílem jejich bezprostředního zkoumání“*.¹⁴⁸

Lze ji klasifikovat dle charakteru rekonstruovaných objektů. Na základě tohoto kritéria rozeznáváme čtyři typy rekonstrukce. První skupinou je rekonstrukce kriminalisticky významných míst, která v sobě zahrnuje rekonstrukci místa činu a rekonstrukci míst, která nejsou místem činu. Druhou skupinu, označovanou jako rekonstrukce kriminalisticky významných předmětů, tvoří rekonstrukce věcí a věcných důkazů a rekonstrukce listinných důkazů a jiných dokumentů. Rekonstrukce kriminalisticky významných vlastností představuje třetí

---

¹⁴⁷ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 137.

¹⁴⁸ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 60.

skupinu, která se dále člení na rekonstrukci vnější podoby člověka a rekonstrukci jiných znaků člověka. Poslední skupinou je rekonstrukce kriminalisticky významných jednání a událostí, zahrnuje v sobě jednak rekonstrukci trestného činu a rekonstrukci událostí, které nejsou trestným činem.¹⁴⁹

Samotný pojem rekonstrukce je latinského původu, pochází ze slova „reconstruo“, které v překladu znamená dát do původního stavu.¹⁵⁰ Jak z pohledu kriminalistiky, tak pohledu trestního práva procesního má největší význam rekonstrukce trestného činu. Ta je považována za specifickou metodu kriminalistické praxe a je zakotvena jako samostatný procesní úkon v § 104d TrŘ. Zákon ji však nepřesně označuje pouze slovy „rekonstrukce“.¹⁵¹ V této souvislosti je třeba si uvědomit, že pojem rekonstrukce, tak jak jej používá kriminalistika, je mnohem širší než pojem rekonstrukce ve smyslu trestního řádu. Rekonstrukce spočívá v „*souhrnném obnovení situace nebo skutkových okolností, za kterých byl (nebo měl být) spáchán konkrétní trestný čin nebo které mají podstatný vztah k takovému trestnému činu*“.¹⁵² Lépe řečeno, jde o obnovení původních podmínek, které panovaly na místě činu. Při rekonstrukci se porovnávají skutková zjištění, která vyplynula z již provedených důkazů, s obnovenou situací. Účelem rekonstrukce je prověřit, zda se mohla událost odehrát tak, jak osoba uvedla ve své výpovědi. Jinými slovy, jde o prověření pravdivosti výpovědi dané osoby.¹⁵³

Cíl rekonstrukce se tak neliší od cíle vyšetřovacího pokusu, rekonstrukce však na rozdíl od vyšetřovacího pokusu primárně nesměřuje k získání nových důkazů, ale jejich získání je vedlejším produktem její realizace.¹⁵⁴ Rozdíl mezi nimi spočívá ve způsobu, jakým lze cíle dosáhnout. Vyšetřovací pokus totiž vyžaduje

---

¹⁴⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0. s. 340.

¹⁵⁰ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 138.

¹⁵¹ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 118.

¹⁵² ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1560-1561.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž.

několikanásobné opakování v cílevědomě měněných podmínkách, což se v případě rekonstrukce nevyžaduje.¹⁵⁵

Rovněž současná právní úprava zastírá vztah mezi rekonstrukcí trestného činu a prověrkou výpovědi na místě. V rámci výzkumu, který provedl Konrád na půdě Policejní Akademie ČR, odhalil, že z dvaceti pěti úkonů, které byly označeny jako prověrka výpovědi na místě, se ve dvaceti čtyřech případech jednalo o rekonstrukci trestného činu.¹⁵⁶

Rekonstrukce je koncipována jako subsidiární prostředek, který OČTŘ může použít až ve chvíli, kdy nashromážděné a provedené důkazy dostatečně neobjasňující okolnosti vyšetřovaného případu.¹⁵⁷ S ohledem na podobnost rekonstrukce s vyšetřovacím pokusem zákonodárce stanoví, že „na postup při provádění rekonstrukce se přiměřeně užijí ustanovení o vyšetřovacím pokusu“.¹⁵⁸ Právě z tohoto ustanovení lze dovodit, že obviněný nemůže být k tomuto úkonu žádným způsobem donucován. Pokud se však rozhodne rekonstrukce účastnit, je důležité, aby OČTŘ nikterak neřídil jeho chování při provádění tohoto úkonu.¹⁵⁹ Rovněž lze z tohoto ustanovení vyvodit, že se k rekonstrukci nepřistoupí, pokud je to vzhledem k okolnostem či osobě, na základě jejíž výpovědi se rekonstrukce provádí, nevhodné, a dále to, že pokud se rekonstrukce provádí v přípravném řízení, je nezbytné zajistit přítomnost osoby, která není na věci zúčastněna. S ohledem na přiměřené užití ustanovení o vyšetřovacím pokusu se i k rekonstrukci přibere znalec, pokud se to jeví jako potřebné.¹⁶⁰

---

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3 s. 431.

¹⁵⁶ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 66.

¹⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1561.

¹⁵⁸ § 104d odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/1968.

¹⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1562.

2.4.1 Příprava rekonstrukce

Důkladná příprava je nezbytná pro úspěšné provedení rekonstrukce. Přípravu lze rozčlenit do dvou etap. První etapou je příprava před výjezdem na místo provedení rekonstrukce. Prvořadě je třeba vytyčit cíl rekonstrukce, termín a místo provedení. Rekonstrukci je možné uskutečnit i na jiném místě, než je místo činu, dojde k tomu zejména tehdy, pokud původní místo již neexistuje. Rovněž je nezbytné obstarat nejrůznější makety, které budou při rekonstrukci využity, a zajistit technické prostředky, kterými bude dokumentován průběh celého úkonu. Důležité je též vyřešit otázku, kolik pomocných osob bude potřeba k zajištění místa úkonu.¹⁶¹

Po příjezdu na místo konání rekonstrukce započne druhá etapa přípravy. V první řadě musí OČTŘ učinit opatření, aby zabránil vstupu nepovolaným osobám. Následně si prohlédne místo, kde se má rekonstrukce odehrát, porovná jeho aktuální stav se stavem v době spáchání činu a rozhodne, zda je nutné provést rekonstrukci místa. V případě, že dospěje k závěru, že na místě došlo k podstatným změnám, přikročí k jeho rekonstrukci. Úkolem policejního orgánu je zajistit přítomnost tzv. svědka úkonu, tedy nezúčastněné osoby. Účastníky rekonstrukce musí OČTŘ seznámit s jejich úkoly, rozmístěním a poučit je podle jejich procesního postavení. Též zabezpečí ostrahu obviněného.¹⁶²

Co se týče samotného průběhu rekonstrukce, je vhodné začít představením jednotlivých účastníků, kteří se budou rekonstrukce účastnit, a seznámit je s jejím cílem. Pokud je osobou, na základě jejíž výpovědi se rekonstrukce koná, podezřelý, obviněný nebo svědek, je nezbytné ji poučit o tom, jaká má práva a povinnosti, a zaprotokolovat její prohlášení o tom, že její účast na tomto úkonu je zcela dobrovolná. Poté, co je poučena, dostane prostor, aby se vyjádřila k tomu, co se na daném místě změnilo od doby, kdy tu byla naposledy, a pokud je přesvědčena, že změny, ke kterým došlo, jsou natolik významné, že by mohly ovlivnit výsledky rekonstrukce, zajistí OČTŘ nezbytnou úpravu tohoto místa. Následně je osoba požádána, aby sdělila, z jakého důvodu se na tomto místě v osudný den nacházela,

---

¹⁶¹ NĚMEC, Miroslav et al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993. s. 223.

¹⁶² KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 68.

jak se na místo dopravila a kdo další se na místě v tento okamžik nacházel. Dalším krokem je, že OČTŘ rozmístí v prostoru figuranty, a to na základě údajů obsažených ve výpovědi, a vybídne osobu, aby předvedla krok za krokem, jak se celá událost odehrála. Demonstraci jednotlivých činností doplní svým slovním komentářem. Též je vyzvána, aby objasnila motiv svého jednání a popsala pohyby a činnosti dalších zúčastněných osob, které jsou během rekonstrukce zastoupeny figuranty, kteří popsaný pohyb či činnost předvádějí. Může se stát, že obnovení situace pomůže osobě vzpomenout si na další významné detaily události, které ve své výpovědi nezmínila. Na závěr jsou všichni přítomní vyzváni, aby se k průběhu a výsledkům rekonstrukce vyjádřili.¹⁶³

Vychodil ve svém článku poukazuje na určitá pochybení, ke kterým dochází při provádění rekonstrukce trestného činu. Jednak je to nedodržení vhodné denní či noční doby. Uvádí, že při výzkumu bylo zjištěno, že pouze v 77 % případů byla tato podmínka řádně splněna. Další pochybení, kterého se může OČTŘ dopustit, je v souvislosti se zajištěním bezpečnosti přítomných osob. Snaha o dosažení maximální bezpečnosti může být někdy na úkor prováděného úkonu. V praxi došlo k případu, kdy rekonstruovanou událostí byl pokus vraždy spáchaný sekerou. Figurant však místo makety sekery či obdobného předmětu dostal do rukou pouze dřevěnou tyč, která se ani zdaleka nepodobala svým vzhledem, rozměry a dalšími znaky vražednému nástroji, tudíž nemohla plnit funkci odpovídajícího substitutu.¹⁶⁴ Rovněž v protokolaci se objevuje velké množství nedostatků. Často chybí údaj o místě a času úkonu či z protokolu není zřejmé, co a jak se ověřovalo. Empirické výzkumy, které byly provedeny, ukázaly, že v 16 % případů protokol neobsahoval poučení účastníků vůbec a ve 33 % případů obsahoval poučení nesprávné nebo neúplné. K těmto číslům je však potřeba přistupovat s rezervou, neboť článek, ve kterém jsou zmíněny, byl publikován v roce 1997.¹⁶⁵

---

¹⁶³ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 68-69.

¹⁶⁴ VYCHODIL, Miroslav: Rekonstrukce trestného činu (I. část). *Bulletin advokacie*. 1997, č. 8, s. 37.

¹⁶⁵ VYCHODIL, Miroslav: Rekonstrukce trestného činu (dokončení z minulého čísla). *Bulletin advokacie*. 1997, č. 9, s. 32.

2.4.2 Taktika provedení rekonstrukce

Nejen důkladná příprava, ale i dodržování základních taktických zásad je nezbytným předpokladem zdárného provedení rekonstrukce trestného činu. Mezi taktické zásady, které se doporučuje dodržovat, řadíme za první zásadu jediného vedoucího. Její podstatou je, že průběh rekonstrukce je řízen jediným pracovníkem, jemuž jsou ostatní účastníci podřízeni. Tento řídicí pracovník zejména dbá na dodržování zákonnosti a lidské důstojnosti při provádění úkonu, také vyzývá účastníky, aby demonstrovali určitou kriminalisticky významnou činnost, klade jim dotazy a rozhoduje o tom, jakými prostředky bude průběh úkonu zachycen. Další klíčovou zásadou je zásada ostražitosti, která znamená, že pracovník, který je pověřen vedením rekonstrukce, musí neustále bedlivě sledovat chování subjektu rekonstrukce. Tento řídicí pracovník musí být připraven okamžitě zakročit v případě, že se osoba pokusí o útěk nebo napadne některého z účastníků rekonstrukce či se jinak pokusí zmařit průběh prováděného úkonu.¹⁶⁶ Může však dojít i k jiné neočekávané události. Stalo se tak například roku 1985, kdy probíhala rekonstrukce vraždy se sériovým vrahem známým též jako spartakiádní vrah. Průběh rekonstrukce narušil rozbouřený dav, který žádal jeho vydání k lynčování. Jen díky pohotové reakci policistů byl tento tehdy ještě nezletilý mladík zachráněn před lynčem. I na takové zcela ojedinělé situace musí být řídicí pracovník připraven.¹⁶⁷

Důležité je, aby OČTŘ velmi obezřetně vybíral makety nástrojů a jiných předmětů, které svěří do rukou subjektu rekonstrukce. Volí pouze takové makety, které nemohou být zneužity jako zbraň. Pokud se jeví jako účelné provést rekonstrukci s více obviněnými, je třeba respektovat zásadu oddělenosti, která zakotvuje požadavek, aby byla rekonstrukce provedena s každým obviněným zvlášť. Další neméně významnou zásadou je zásada shromáždění dostatečného množství důkazů před rekonstrukcí, podle níž je nezbytné, aby ze shromážděného materiálu bylo zřejmé, na základě jakých znaků má být při rekonstrukci dosažena

---

¹⁶⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0 s. 343-344.

¹⁶⁷ FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK, Pavel KROULÍK: Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 26. dubna 2008 [cit. 21. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=106>

shodnost s mechanismem průběhu původní události.¹⁶⁸ Straus ještě tento výčet doplňuje o zásadu dobrovolnosti, která vyjadřuje, že k úkonům souvisejícím s rekonstrukcí nesmí být podezřelý, obviněný nebo svědek, který má právo odepřít výpověď, žádným způsobem donucován.¹⁶⁹

Doporučuje se omezit počet přítomných osob při rekonstrukci na nezbytné minimum. OČTŘ musí při volbě množství účastníků zvážit celou řadu aspektů, zejména složitost rekonstruované události a rozlohu místa, kde bude rekonstrukce probíhat. Neopodstatněná účast velkého množství osob by mohla být rušivým elementem při provádění rekonstrukce, naopak pokud by se úkonu účastnilo osob méně, než bylo potřeba k zajištění místa a ostrahy obviněného, mohl by toho subjekt rekonstrukce využít a pokusit se o útěk. Vedle osoby, která je pověřena vedením rekonstrukce, se jí mohou dále účastnit osoby, podle jejichž výpovědi se událost rekonstruuje, dále osoby nezúčastněné na věci, pomocné osoby, odborníci a případně i obhájce obviněného.¹⁷⁰ Rekonstrukce trestného činu by měla být provedena na původním místě činu v případě, že situační shodnost je nutnou podmínkou pro hodnověrnost průběhu a výsledků úkonu.¹⁷¹ S rekonstrukcí trestného činu se setkáváme nejčastěji při vyšetřování násilných trestných činů, především vražd, a při objasňování dopravních nehod.¹⁷²

2.4.3 Dokumentace a hodnocení výsledků rekonstrukce

Průběh a výsledky rekonstrukce je nezbytné zachytit do protokolu o rekonstrukci trestného činu. Náležitosti, které musí tento protokol splňovat, jsou zakotveny v § 55 odst. 1 a 3 TrŘ. Jako každý jiný protokol má i protokol o rekonstrukci tři části. V úvodní části protokolu nalezneme údaje o tom, na základě jakých informací byla rekonstrukce uskutečněna, co bylo prověřeno, jaké makety a

---

¹⁶⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0 s. 344.

¹⁶⁹ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 210.

¹⁷⁰ PORADA, Viktor: *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2. s. 545-546.

¹⁷¹ NĚMEC, Miroslav et al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993. s. 226.

¹⁷² CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 269.

další pomůcky při ní byly využity, prohlášení obviněného o jeho dobrovolné účasti na úkonu. Též obsahuje vymezení místa, kde se rekonstrukce odehrála, času zahájení úkonu a zhodnocení, do jaké míry se časové, světelné a klimatické podmínky na místě rekonstrukce shodovaly či odlišovaly od podmínek, které panovaly na místě činu.¹⁷³ Pokud se OČTŘ rozhodne provést rekonstrukci na jiném místě, než je místo činu, musí tuto skutečnost uvést v protokolu, také musí vysvětlit, z jakého důvodu nebylo možné provést rekonstrukci na původním místě.¹⁷⁴ Popisná část protokolu přibližuje samotný průběh rekonstrukce a její výsledky. Najdeme zde zmínku o tom, jaké činnosti byly demonstrovány a jakými komentáři je provádějící osoba doprovázela. Do protokolu se rovněž zachytí přesné znění otázek, které byly položeny OČTŘ, znalcem či obhájcem subjektu rekonstrukce a doslovná odpověď na ně. V závěrečné části protokolu nalezneme návrhy, námítky účastníků úkonu, čas ukončení rekonstrukce, čas a místo sepsání protokolu a odkaz na další dokumentaci. Nesmí být zapomenuto na podpisy všech účastníků.¹⁷⁵

V případě, že je pořizována fotografická dokumentace, je důležité, aby neodporovala pravidlům slušnosti a mravnosti, která je třeba zachovávat v trestním řízení. Právě na takový případ, kde protokol o rekonstrukci a pořizená fotografická dokumentace byla místy v rozporu s těmito pravidly, upozornil Vychodil ve svém článku. Jednalo se o případ, kdy v rámci rekonstrukce trestného činu znásilnění došlo k tomu, že figurantka imitující poškozenou byla nucena svléknout se do spodního prádla a obviněný na ní předvedl, jak na poškozenou nalehl před tím, než ji znásilnil. Následně však obviněný svou výpověď změnil a uvedl, že na pohovce ležel on a že poškozená na něm seděla obkročmo. Figurantka tak byla vyzvána, aby tuto situaci předvedla. V těchto pozicích byla figurantka oblečená pouze do spodního prádla fotograficky zachycena.¹⁷⁶ Já osobně bych se nebála označit celý průběh za selhání řídicí osoby, neboť jedním z jejích úkolů je dbát na dodržování

---

¹⁷³ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 72.

¹⁷⁴ CHMELÍK, Jan: *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 144.

¹⁷⁵ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 145.

¹⁷⁶ VYCHODIL, Miroslav: Rekonstrukce trestného činu (dokončení z minulého čísla). *Bulletin advokacie*. 1997, č. 9, s. 32.

lidské důstojnosti při provádění úkonu. V tomto případě, si myslím, že důstojnost figurantky byla porušena v okamžiku, kdy byla vyzvána, aby se svlékla do spodního prádla. Jsem toho názoru, že by obviněný mohl předvést celý průběh i v případě, že by byla oblečena.

Postupem času se dospělo k závěru, že nevhodnější technickou metodou dokumentace rekonstrukce je videozáznam, tudíž fotografická dokumentace se užije pouze tehdy, kdy nelze použít video. Nahrávání průběhu je reportáží o provedeném úkonu. Kamery musí být spuštěny chvíli před tím, než je rekonstrukce zahájena. Na úvod předstoupí kriminalista před kamery a uvede všechny podstatné okolnosti případu a představí zúčastněné osoby. Platí, že počet videokamer, které budou průběh celého úkonu zaznamenávat, se bude odvíjet od složitosti rekonstrukce, především neopakovatelnosti situace. Po skončení rekonstrukce dostanou zúčastněné osoby prostor vyjádřit na kameru své připomínky, doporučení či jiné poznatky. V kriminalistické laboratoři se záznam upraví do finální podoby a neseštíhaná verze se archivuje.¹⁷⁷

Posledním krokem je hodnocení výsledků a průběhu rekonstrukce. Je doporučováno provádět jejich hodnocení ve dvou fázích, přičemž v první fázi se budou hodnotit se zřetelem k hodnověrnosti a objektivitě průběhu a výsledků rekonstrukce a ve fázi druhé ve spojitosti s ostatními nashromážděnými důkazy. Pokud budou výsledky rekonstrukce v rozporu s jinými důkazy a zjištěnými fakty, je nutné, aby se OČTŘ zamyslel nad možnými důvody těchto rozporů a zhodnotil, zda jde o rozpory podstatné, či nepodstatné a zda k jejich objasnění bude nezbytné provést další procesní úkon.¹⁷⁸

2.5 Prověrka výpovědi na místě

Prověrkou výpovědi na místě se rozumí „*specifická metoda kriminalistické praxe, kterou se získávají kriminalisticky a právně relevantní informace srovnáváním dříve učiněné výpovědi o určitém místě a na něm se nacházejících objektů s momentální objektivní situací místa a zajišťováním na něm se*

---

¹⁷⁷ FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK, Pavel KROULÍK: Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 26. dubna 2008 [cit. 21. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=106>

¹⁷⁸ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 212.

nacházejících věcí důležitých pro trestní řízení, přímo demonstrováných dříve vyslechnutou osobou".¹⁷⁹ Prověrka výpovědi je tedy nejen samostatnou metodou kriminalistické praxe, ale v současné době je též upravena jako samostatný procesní úkon v § 104e TrŘ. Z pohledu trestního práva procesního se tento úkon označuje jako „prověrka na místě“.¹⁸⁰

Před samotným zahájením prověrky policejní orgán vždy danou osobu vyslechne. Během prověrky vyslechnutá osoba ukazuje na místo, kde mělo dojít k celé události. Ukazuje na předměty, které se zde nacházejí, a vysvětluje, jak souvisejí s vyšetřovanou událostí, rovněž může demonstrovat určitou činnost. Z toho plyne, že pro provedení prověrky je nutná přítomnost osoby, jejíž výpověď se prověřuje. Účelem prověrky na místě je tak porovnání skutečností, které byly uvedeny ve výpovědi, s faktickou situací na místě a získání nových důkazů. Lze ji využít k odstranění nesrovnalostí v podané výpovědi, ale i ke zhodnocení její věrohodnosti v tom směru, zda vyslechnutá osoba skutečně byla svědkem události či informace o ní získala zprostředkovaně, nebo si je dokonce vymyslela.¹⁸¹ Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku uvedl, že „pokud bez prověrky na místě nelze rozhodnout o zahájení trestního stíhání, může mít tento úkon povahu neodkladného úkonu podle § 158 odst. 3 písm. i) a § 160 odst. 4 TrŘ“.¹⁸²

Prověrku výpovědi je třeba odlišovat od rekonstrukce. V rámci prověrky nedochází k obnovení situace a okolností, za nichž byl skutek spáchán, jak je tomu u rekonstrukce, nýbrž jde pouze o ověření a upřesnění určité výpovědi. Skutečnost, že prověrka na místě nemá experimentální charakter, je tím, co ji odlišuje od vyšetřovacího pokusu. Pro realizaci vyšetřovacího pokusu je potřeba vytvořit zvláštní podmínky, a pokud je to nutné, též upravit situaci na místě, což se v případě prověrky na místě neděje. Tyto dva procesní úkony odlišuje i to, že prověrky se vždy musí účastnit osoba, jejíž výpověď se prověřuje, zatímco u vyšetřovacího

---

¹⁷⁹ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 81.

¹⁸⁰ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 78.

¹⁸¹ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1563-1565.

¹⁸² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. 2 To 128/2016.

pokusu není její přítomnost vždy nutná. Prověrka výpovědi na místě, rekonstrukce a vyšetřovací pokus však mají i něco společného, a to skutečnost, že k úkonům, které s nimi souvisejí, nesmí být podezřelý, obviněný, poškozený či svědek, který má právo odepřít výpověď, žádným způsobem nucen.¹⁸³

Za určitých okolností se k provedení prověrky na místě nepřistoupí. Prvním důvodem může být její nevhodnost, a to vzhledem k osobě, jejíž výpověď se má prověřit, nebo může být dána nevhodnost vzhledem k okolnostem případu. Druhým důvodem, pro který se k provedení prověrky nepřistoupí, bude situace, že jejího účelu lze dosáhnout i jiným způsobem. Pokud je úkon prováděn v přípravném řízení, musí být přibrána alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna, tzv. nezúčastněná osoba, která bude dohlížet na řádný průběh. Znalec se přibere, pokud ho bude k prověrce potřeba. Za předpokladu, že se prověrky bude účastnit osoba mladší 18 let, se přiměřeně užije § 102 TrŘ.¹⁸⁴

Klíčovou zásadou pro provedení prověrky na místě je dobrovolná účast osoby, jejíž výpověď se prověřuje. Nepostačí však pouhá fyzická přítomnost, je třeba, aby tato osoba z vlastní iniciativy ukazovala na místa a předměty a objasňovala jejich vztah k vyšetřované události. Ani policejní orgán nemůže zůstat během prověrky pasivní. Je nezbytné, aby učinil řadu opatření, například aby nedošlo k útěku dané osoby či zničení důkazu. Neboť i takový motiv může mít osoba, která dala souhlas k jejímu provedení. Policejní orgán má i další velmi důležitý úkol, a to srovnání dříve učiněné výpovědi s faktickou situací na místě. V případě, že objeví nesrovnalosti, je třeba, aby si vyžádal jejich vysvětlení. Také dokumentuje průběh a výsledky prověrky.¹⁸⁵

2.5.1 Příprava prověrky výpovědi na místě

Prvním krokem je důkladné nastudování výpovědi a dalších nashromážděných podkladů. V případě, že osoba s provedením prověrky výpovědi na místě souhlasí, je třeba vytyčit cíl prověrky. Jako cíl prověrky může být

---

¹⁸³ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 147.

¹⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1565-1566.

¹⁸⁵ CHMELÍK, Jan: *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 178.

stanoveno zjištění, zda vůbec existuje místo, které ve své výpovědi osoba uvedla, a pokud ano, tak kde se takové místo nachází. V rámci přípravy je potřeba stanovit, kdy bude prověrka provedena, a vymezit její účastníky. K prověrce je účelné přistoupit ihned po provedení výslechu nebo v co nejkratším časovém intervalu. Vždy se vyžaduje přítomnost osoby, jejíž výpověď se prověřuje, účast kriminalisty provádějícího prověrku, nezúčastněné osoby a kriminalistického technika, který zaznamenává její průběh a výsledky. U prověrky mohou, ale nemusejí být i další osoby, těmi jsou například znalec, obhájce a pomocné osoby. Před zahájením prověrky musí být všichni účastníci seznámeni se svou rolí během úkonu a řádně poučeni. Příprava by měla zahrnovat rovněž stanovení výchozího bodu prověrky. To se však může ukázat jako velmi problematické za situace, pokud osoba ve své výpovědi popsala místo jen velmi obecně. Jediným východiskem z této situace bude opětovný výslech za účelem bližší specifikace místa. Ve fázi přípravy je třeba zajistit a připravit prostředky potřebné k dokumentaci průběhu úkonu. Pokud je to možné, je vhodné si nejdříve prohlédnout místo, kde se má prověrka uskutečnit. Děje se tak zejména proto, aby si OČTŘ udělal představu o tom, kolik pomocných osob bude potřebovat například k zajištění místa.¹⁸⁶

2.5.2 Taktika provedení prověrky výpovědi na místě

Než se přistoupí k samotnému provedení prověrky, je nezbytné, aby osoba prohlásila, že její účast na tomto úkonu je zcela dobrovolná, toto prohlášení se zadokumentuje. Poučení osob dle jejich procesního postavení je další z věcí, která musí předcházet samotné prověrce. V okamžiku, kdy jsou splněny veškeré formální náležitosti úkonu, je třeba dát prostor osobě, jejíž výpověď se prověřuje, aby stanovila výchozí bod prověrky. Mělo by se jednat o takové místo, odkud je osoba schopná se orientovat a dojít bez problémů až na místo události. Může se stát, že výchozím bodem bude policejní stanice, a to za situace, kdy osoba je schopná zvednout se ze židle a dojít na místo činu rovnou. Jako výchozí bod může označit například určitou vlakovou zastávku, od které zná cestu na dané místo. Zjednodušeně řečeno, může to být jakýkoliv bod za předpokladu, že z něj zná cestu

---

¹⁸⁶ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 144.

až na místo, které ve své výpovědi uvedla.¹⁸⁷ Prověrka tak započne z výchozího bodu. Důležité je poskytnout osobě dostatek času, aby se na místě zorientovala, rovněž jí dát prostor ke zhodnocení toho, co se na místě změnilo oproti původní situaci, a prostor k tomu, aby označila opěrné a orientační body. Orientační body, jak vyplývá ze samotného názvu, slouží ke snadnější orientaci v daném prostředí. Jako orientační bod může osoba označit například zelený dům na konci ulice, kolem kterého když projde, ví, že musí odbočit doleva. Na druhé straně opěrné body jsou takové objekty, v jejichž bezprostřední blízkosti nebo na nichž nastaly skutečnosti významné pro trestní řízení.¹⁸⁸

Na místě prověrky necháme osobu, jejíž výpověď se prověřuje, volně hovořit o tom, co se na daném místě odehrálo, během monologu je vhodné ji nepřerušovat. Poté, co označí místa a předměty, která souvisejí s vyšetřovanou událostí, může policejní orgán klást doplňující otázky, případně ji požádat, aby určitou činnost demonstrovala. V případě, že vyvstane potřeba prověřit výpověď několika osob, je nezbytné s každým z nich provést prověrku na místě zvlášť. Pokud osoba, jejíž výpověď se prověřuje, je pasivní, odmítá spolupracovat, musí být prověrka ukončena. Během prověrky je klíčové porovnávat to, co osoba uvedla dříve ve své výpovědi, s tím, co uvádí nyní.¹⁸⁹

2.5.3 Hodnocení průběhu a výsledků prověrky výpovědi na místě a její dokumentace

Základním dokumentem o provedení prověrky výpovědi na místě je protokol, který má tři části. V úvodní části protokolu nalezneme zejména informace o tom, čí výpověď byla prověřována, který policejní orgán prověrku provedl, co bylo cílem a účelem prověrky, kdy a kde k prověrce došlo a kdo se dále prověrky účastnil. Popisná část přibližuje samotný průběh. Je vhodné, aby tato část protokolu obsahovala popis místa, kde se prověrka konala, aby zde bylo uvedeno, co osoba během prověrky vypověděla, jaké předměty označila a jaké činnosti demonstrovala.

---

¹⁸⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. s. 80.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 146–147.

Doporučuje se zmínit i to, jak se osoba na místě chovala. V případě, že byly kladeny doplňující otázky, jak na ně reagovala. Další údaje jsou pak obsaženy v závěrečné části protokolu. Na závěr je protokol všemi účastníky podepsán. Protokol však nemusí být jediným zdrojem informací o průběhu a výsledcích prověrky. Jestliže je to možné, pořizují se nejrůznější plánky, náčrty, fotodokumentace či videozáznam.¹⁹⁰ Pokud jsou v protokolu o prověrce obsažena tvrzení, která zásadním způsobem doplňují nebo mění dřívější výpověď osoby, je potřeba tato vyjádření pokládat za součást její výpovědi.¹⁹¹

Posledním krokem je hodnocení průběhu a výsledků prověrky. Jedná se o velmi složitý myšlenkový proces. Policejní orgán musí vzít v potaz celou řadu aspektů, jednak to, jaké skutečnosti, které vyšly najevo během prověrky, jsou v souladu, a které jsou naopak v rozporu s původní výpovědí. V případě zjištění nesrovnalostí zhodnotit, do jaké míry to může mít vliv na věrohodnost podané výpovědi. Samotné chování osoby, jejíž výpověď se prověřuje, může být také velmi důležité, neboť skutečnost, že osoba se na místě vůbec neorientuje, podporuje fakt, že na tomto místě nikdy předtím nebyla. Výsledky prověrky je nutné porovnat se vším, co je známo o vyšetřované události, a na základě tohoto porovnání zjistit, zda fakta dříve zjištěná a fakta nově zjištěná na sebe navazují, vzájemně se doplňují, či se vylučují.¹⁹²

I u toho procesního úkonu je důležité rozlišovat mezi výsledky a závěry z nich vyplývajícími. V praxi se velmi často stává, že nelze rovnou na místě prověrky učinit závěr o tom, zda je výpověď, která se prověřuje, pravdivá, či nikoliv. Může se stát, že pachatel ukáže na místo, kde ukryl nůž, kterým zabil svého souseda, ale samotná skutečnost, že se nůž na tomto místě najde, však nepostačí, je potřeba provést ještě celou řadu úkonů ke zjištění, zda se jedná opravdu o vražednou zbraň. K tomu, aby bylo možné dospět k jednoznačnému závěru, že výpověď je

---

¹⁹⁰ KONRÁD, Zdeněk: Prověrka výpovědi na místě. *Kriminalistický sborník*. 1997, č. 8. s. 300-301.

¹⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 3 To 112/2015.

¹⁹² STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6. s. 149.

pravdivá, či nepravdivá, je nutné komplexní zhodnocení výsledků a průběhu
prověrky a rovněž přihlédnout ke všem podstatným okolnostem případu.¹⁹³

---

¹⁹³ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 152.

3 Některé netradiční způsoby objasňování trestní věci

Jak jsem již výše uvedla, za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ tak dává prostor pro použití některých sporných způsobů opatřování důkazů v trestním řízení. Tyto metody jsou využívány v praktické činnosti kriminální policie, jejich právní úpravu však v trestním řádu nenalezneme. Otázka použitelnosti jejich výsledků jako důkazu v trestním řízení je neustále předmětem diskusí v právních kruzích. Já se v této práci zaměřím pouze na problematiku kriminalistické odorologie a fyziodetekčního vyšetření.

3.1 Kriminalistická odorologie

Jedním ze sporných způsobů směřujících ke zjištění okolností významných pro trestní řízení je metoda pachové identifikace. Právě kriminalistická odorologie se zabývá zkoumáním a identifikací osob a věcí podle pachu. Lze ji členit podle způsobu, jakým je pach zkoumán. Pokud je pach zkoumán čichovým orgánem speciálně vycvičeného psa, hovoříme o kriminalistické olfakci. Za předpokladu, že je pach zkoumán pomocí přístrojové techniky, hovoříme o kriminalistické olfaktronice.¹⁹⁴

Pro potřeby kriminalistické odorologie je možné pach definovat jako látku plynného skupenství, která má schopnost po dosažení určité úrovně koncentrace (zpravidla ve vzduchu) vyvolat reakci, a to buď v podobě čichového vjemu člověka či zvířete, nebo odezvu příslušného analytického přístroje. Původcem pachu mohou být lidé, zvířata i rostliny. Svůj specifický pach mohou mít i neživé objekty. Z pohledu kriminalistiky je významný především pach uvolňovaný člověkem. Pro lidský pach se používá označení tělesný pach, který je ovlivněn celou řada faktorů, jako například věkem, pohlavím, prostředím, ve kterém osoba pracuje, stravou a v neposlední řadě i tím, zda používá kosmetické přípravky.¹⁹⁵ Skutečnost, že každý

---

¹⁹⁴ STRAUS, Jiří, Martin KLOUBEK: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7. s. 26-27.

¹⁹⁵ KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. s. 171-172.

člověk má svůj specifický pach, potvrzuje i fakt, že řada zvířat, zejména domácích mazlíčků, je schopna poznat svého majitele podle jeho individuálního pachu.¹⁹⁶

Zdrojem lidského pachu je především pot, který je vylučován nepřetržitě a nezávisle na vůli člověka. Sekrece potu se odvíjí od momentálního psychického a fyzického stavu osoby. Dalšími možnými zdroji lidského pachu jsou jiné výměšky lidského organismu, jako je moč, exkrement či obsah žaludku. Kdykoliv se člověk dotkne určitého předmětu, přenesení na něj svůj pot, čímž vytvoří odorologickou stopu. Charakteristických rysem odorologických stop je jejich časová nestálost. Odorologické stopy se mohou vyskytovat ve dvou formách. Za první jsou to odorologické stopy na předmětech. Tyto stopy vznikají při styku původce pachu s konkrétním předmětem. Množství pachu, které předmět zachytí, se odvíjí od intenzity a době trvání kontaktu s určitou věcí. To znamená, že věc, se kterou se dostáváme do styku každý den, například polštář, na který každý večer uleháme, je doslova rájem všech pachů. Naopak na předmětu, kterého se jen letmo dotkneme či o něj zavadíme, bude množství pachu mnohonásobně nižší. Za druhé jsou to odorologické stopy-pachy, které vznikají vylučováním pachových látek do okolí. Jsou zachytitelné jen v uzavřené místnosti. Vytvořit odorologickou stopu nemusí vždy jen původce pachu, ale může vzniknout i působením substitutu. Zejména oděvem se přenáší velké množství pachů. Substitutem mohou být i hodinky, které má osoba na zápěstí.¹⁹⁷

Způsob vyhledávání a zajišťování pachových stop se liší podle toho, zda jde o stopy-zdroje pachu nebo přímo pachové stopy. V prvním případě je postup mnohem snazší. Vyšetřovatel si nasadí sterilní chirurgické rukavice, aby zabránil přenosu cizího pachu do pachové stopy, a jednotlivé předměty (zdroje pachu), u nichž předpokládá, že mohou být nosičem pachu, postupně vkládá do vhodného obalu. Využívány jsou především skleněné nádoby a sáčky z plastických hmot. Častým nosičem pachových stop je oděv. Vyhledávání těchto nosičů je zpravidla bezproblémové. Obtížné je však vyhledávání drobných objektů, které lze na místě činu snadno přehlédnout. Jedná se především o vlasy a textilní vlákna. K jejich

---

¹⁹⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0. s. 174.

¹⁹⁷ STRAUS, Jiří: *Kriminalistická technika*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 180-185.

nalezení se používají především lupy a další vhodné prostředky. Při manipulaci s nimi je nezbytné používat sterilní nástroje, aby se předešlo znehodnocení pachové stopy.¹⁹⁸

Vyhledávání samotných pachových stop je velmi náročnou procedurou, neboť pachové stopy nejsou pouhému oku viditelné a nelze je žádným způsobem zviditelnit. Jejich přítomnost tak pouze předpokládáme. S ohledem na jejich latentní charakter je nezbytné při jejich vyhledávání postupovat přísně logicky. Vyšetřovatel musí odhadnout, jakých míst se pachatel mohl nebo musel při páčání trestné činnosti dotknout. Musí postupovat velmi obezřetně, neboť pachové stopy jsou velmi citlivé vůči vlivům okolního prostředí a mohou být snadno zničeny. Těž musí být velmi opatrný, aby pachové stopy nekontaminoval vlastním pachem.¹⁹⁹ Pro pachové stopy je typické, že na rozdíl od jiných kriminalistických stop jsou na místě činu téměř vždy zanechány. Slovy slavného francouzského kriminalisty Dr. Edmonda Locarda: „*Pachatel vždy něco z místa činu odnese a vždy na něm něco zanechá*“. Dalším charakteristickým rysem pachových stop je, že nemohou být z místa svého výskytu pachatelem odstraněny, rovněž nemohou být záměrně překryty pachem jiné osoby. Je pouze jediný způsob, jak se může pachatel zbavit všech pachových stop na místě činu, a to založením požáru.²⁰⁰

3.1.1 Kriminalistická olfaktorika

Z kriminalistické olfakce se vydělil obor zvaný kriminalistická olfaktorika.²⁰¹ Právě této oblasti kriminalistické odorologie budu věnovat svou pozornost. Kriminalistická olfaktorika je „*metodou kriminalistické techniky sloužící k identifikaci konkrétní osoby, která má vztah k události, která je předmětem trestního řízení, a to prostřednictvím touto osobou vytvořené pachové*

---

¹⁹⁸ KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. s. 175.

¹⁹⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0. s. 175.

²⁰⁰ STRAUS, Jiří: *Kriminalistická technika*. 3. rozšíření vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 187.

²⁰¹ STRAUS, Jiří, Martin KLOUBEK: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7. s. 27.

stopy“.²⁰² Olfaktorická metoda pachové identifikace staví na tom, že pach každého jedince je individuální. Její podstatou je porovnání pachových stop z místa činu se vzorkem pachu, který byl odebrán podezřelému. Toto srovnání však nečiní žádný člověk ani stroj, ale speciálně vycvičený pes.²⁰³

Prvním krokem při snímání pachových stop je, že technik otevře pachovou konzervu (sterilní sklenici s těsnícím kovovým závěrem) a vyndá z ní textilní pachový snímač za použití sterilního nástroje. Je důležité, aby pachovou konzervu nenechal dlouho otevřenou, tudíž ihned, co vyjme snímač, musí konzervu uzavřít. Následně pachový snímač přiloží na místo předpokládaného výskytu pachové stopy a překryje jej hliníkovou fólií (alobalem). Smyslem překrytí je zabránění úniku pachové stopy do ovzduší. Trvá nejméně půl hodiny, než tkanina pohltí pach. Poté technik pomocí sterilního nástroje vloží pachový snímač zpět do konzervy, kterou neprodleně uzavře. Následuje označení pachové konzervy potřebnými identifikačními údaji. Posledním krokem je umístění pachové konzervy do jednorázového bezpečnostního sáčku. Jakmile se technik vypořádá se všemi těmito úkoly, musí ještě do protokolu o ohledání místa činu a protokolu o sejmutí pachových stop uvést, odkud byla pachová stopa sejmuta. Rozmístění jednotlivých pachových stop na místě činu je nutné zakreslit do náčrtku a příslušná místa jejich výskytu vyfotografovat.²⁰⁴

Poté co jsou sejmuty pachové stopy z místa činu, je potřeba zajistit pachový vzorek, se kterým budou porovnávány. Pachové vzorky jsou odebírány podle § 114 odst. 2 TrŘ. Platí, že pachový vzorek určený ke komparaci lze odebrat podezřelému pouze s jeho vědomím. Stejně jak tomu bylo u zajištění pachových stop z místa činu, tak i k odběru pachových vzorků se používá speciální pachový snímač. Bývá pravidlem, že podezřelému se odeberou vzorky dva. Osobou kompetentní k jejich odběru je proškolený policista, který musí být stejného pohlaví jako osoba, které mají být vzorky odebrány. Je to z toho důvodu, že pachový snímač je přikládán na holé tělo. Nejčastějším místem odběru pachového vzorku je bok. Pachový snímač

---

²⁰² STRAUS, Jiří, Martin KLOUBEK: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7. s. 40.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. s. 177.

je nutné ponechat na přiloženém místě po dobu nejméně 20 min. Doporučuje se neprovádět odběr vzorků z míst, jako je podpaží a dalších oblastí s vysokou koncentrací potních žláz, neboť pot je velmi agresivní látka, která může znehodnotit pachovou stopu v uzavřené pachové konzervě. Následující postup je obdobný jako při snímání pachových stop z místa činu. Jedinou odlišností je způsob značení pachových konzerv. Konzerva s pachovou stopou z místa činu se standardně označuje štítkem s modrým nápisem, zatímco konzerva s pachovým vzorkem je označována štítkem s červeným nápisem.²⁰⁵ Zajišťování pachových stop pomocí speciálního pachového snímače však není jediným způsobem, jak lze pachovou stopu zajistit. Existují i další způsoby jako nasátí pachové stopy do injekční stříkačky nebo láhve z plastické hmoty nebo prosávání vzduchu s pachovou stopou přes sloupec absorbentu, který ji bude schopen zachytit.²⁰⁶

Trvanlivost pachových konzerv se odhaduje na dobu jednoho roku. Jejich přední výhodou je, že mohou být použity opakovaně. Pach zachycený do pachové konzervy je potřeba nechat tzv. dozrát, to znamená, že k pachové identifikaci je možné přistoupit až po uplynutí 24 hod. od sejmutí pachové stopy. Metodu pachové identifikace lze jednoduše popsat tak, že v první řadě se speciálně vycvičenému psu nechá očichat pach osoby, u které chceme zjistit, zda byla, či nebyla přítomna na místě činu. Následně je pes vpuštěn do místnosti, kde je rozmístěno sedm pachových konzerv, přičemž mezi nimi je umístěna pachová konzerva obsahující pachovou stopu zajištěnou na místě činu. Pes postupně očichává jednotlivé konzervy, a jakmile objeví konzervu s totožným pachem (pachem osoby, který mu byl dán na začátku k očichání), upozorní na to přítomné osoby zalehnutím či jiným nacvičeným způsobem. Poté se celý úkon opakuje, ale s pozměněným pořadím jednotlivých konzerv. Pokud pes opakovaně označuje jednu a tutéž pachovou konzervu, tak psod tuto konzervu odebere z řady pachových konzerv a provede tzv. kontrolní výkon, jehož cílem je, aby pes neoznačil žádnou pachovou konzervu, neboť konzerva s totožným pachem byla dána pryč. Za účelem ověření dosažených výsledků psod vrátí příslušnou pachovou konzervu zpět do řady a celý pokus se zopakuje ještě třikrát. Pokud pes identifikuje příslušnou konzervu ve všech třech

---

²⁰⁵ STRAUS, Jiří: *Kriminalistická technika*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 190-191.

²⁰⁶ Tamtéž s. 194.

případech, lze výsledky pachové identifikace považovat za průkazné. Jiná situace bude tehdy, pokud pes po očichání všech konzerv žádnou z předložených konzerv neoznačí. Je vycvičen tak, aby reagoval pouze tehdy, když nalezne konzervu s totožným pachem. V takovém případě se úkon opakuje, a pokud ani napodruhé neoznačí žádnou pachovou konzervu, znamená to, že nebyla zjištěna shoda mezi pachem osoby, který pes nasál, a pachovou stopou zajištěnou na místě činu. O provedeném úkonu se sepíše protokol o provedení pachové identifikace.²⁰⁷ Za účelem zvýšení věrohodnosti takto získaného důkazu byl přijat nový pokyn policejního prezidenta č. 313/2007 o pachové identifikaci osob, který mimo jiné požaduje, aby byl celý průběh pachové zkoušky dokumentován videozáznamem.²⁰⁸

3.1.2 Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení

Přístup soudů k problematice použití pachových stop jako důkazu v trestním řízení se v průběhu let měnil. Zatímco do devadesátých let minulého převažoval spíše kritický přístup k využití pachových stop, podle něhož byla pachová stopa považována pouze za operativně pátrací pomůcku sloužící k objasnění trestné činnosti, a nikoliv jako důkaz ve smyslu trestního řádu, tak od devadesátých let se tento přístup podstatně změnil a pachová stopa začala být akceptována jako důkaz použitelný v trestním řízení.²⁰⁹ Vzhledem k tomu, že metoda individuální pachové identifikace není v trestním řádu zakotvena jako jeden z důkazních prostředků, je nutné se při dokazování pachovou stopou opírat o ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ, z něhož vyplývá, že pokud určitý úkon splňuje veškeré náležitosti požadované trestním řádem, lze jej použít jako důkaz bez ohledu na to, že není trestním řádem explicitně upraven.²¹⁰

Zásadním rozhodnutím zabývajícím se problematikou pachových stop byl nepochybně náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 394/1997. V tomto případě byla podána ústavní stížnost, kterou se stěžovatel domáhal zrušení usnesení Městského

---

²⁰⁷ STRAUS, Jiří: *Kriminalistická technika*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1. s. 194-198.

²⁰⁸ HAVELKOVÁ, Renata, Vojtěch JIRÁSKO: Využití metody pachové identifikace v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 9, s. 192.

²⁰⁹ MAZÁK, Josef: Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 3, s. 70.

²¹⁰ VANTUCH, Pavel: Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2008, č. 4, s. 106.

soudu v Praze, které potvrdilo rozsudek soudu prvního stupně, kterým byl stěžovatel uznán vinným z trestného činu krádeže a porušování domovní svobody. Stěžovatel vytýkal, že napadeným usnesením byl porušen čl. 7 odst. 1 a čl. 8 odst. 2 Listiny a dále i čl. 5 a čl. 6 Úmluvy. Porušení těchto článků spatřoval jednak v tom, že mu srovnávací pachová stopa byla odebrána v rozporu se zákonem, byl přesvědčen, že z trestního řádu nevyplývá povinnost tento zákrok strpět a že k odběru pachové stopy a k provedení pachové zkoušky lze přistoupit až poté, co je trestní stíhání zahájeno. Stěžovatel rovněž uvedl, že porušení svých práv spatřuje v jednání OČTŘ, který nevyvinul žádnou snahu zjistit, kde se v době, kdy mělo dojít ke spáchání trestného činu, stěžovatel nacházel, a že k jeho odsouzení došlo pouze na základě jiného nepřímého důkazu, a to výsledků provedené pachové zkoušky. První námitku, týkající se údajného nezákonného odběru srovnávací pachové stopy, shodil Ústavní soud ze stolu. Odkázal na § 114 odst. 2 TrŘ, z něhož jasně vyplývá, že osoba je takový úkon povinna strpět, a dodal, že s ohledem na způsob, jakým jsou srovnávací pachové stopy odebrány, není nutné lpět na tom, aby jejich odběr prováděl pouze lékař nebo zdravotnický pracovník. Též uvedl, že jak odběr pachové stopy stěžovatele, tak provedení srovnávací pachové zkoušky mělo v tomto případě povahu neodkladného úkonu, tudíž oba úkony bylo možné provést před zahájením trestního stíhání. Na druhou stranu dal Ústavní soud stěžovateli za pravdu v tom, že OČTŘ opravdu pochybily, když nezjistily skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti a svůj závěr o vině opřely o jediný a ještě nepřímý důkaz. Ústavní soud v kontextu tohoto případu vyslovil názor nezpochybňující obecnou věrohodnost samotného důkazu pachovou zkouškou, ale zpochybnil to, že na jeho základě lze dospět k jednoznačnému závěru, že právě stěžovatel, jehož pachová stopa se shoduje s pachovou stopou zajištěnou na místě činu, je právě tou osobou, která trestný čin spáchala. Podle jeho názoru je pouze možné na základě tohoto důkazu dojít k závěru, že se určitá osoba v blíže neurčené době s největší pravděpodobností nacházela na místě činu. Vzhledem ke skutečnosti, že obecný soud zamítl provedení dalších důkazů a své rozhodnutí opřel pouze o jediný důkaz, který je svou povahou důkazem nepřímým a podpůrným, tak Ústavní soud shledal ústavní stížnost důvodnou a zrušil napadené rozhodnutí. Tento nálezn je zajímavý i v tom směru, že

se v něm Ústavní soud odchýlil od své zásady nehodnotit důkazy provedené obecnými soudy.²¹¹

Dalším významným rozhodnutím byl nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 418/1999. V tomto případě byl stěžovatel soudem prvního stupně shledán vinným z trestného činu neoprávněného užívání cizí věci. Tento verdikt potvrdil i soud druhého stupně. Stěžovatel se tak obrátil na Ústavní soud s ústavní stížností, ve které namítal, že v řízení před obecnými soudy byla porušena jeho ústavně garantovaná práva, přičemž k tomuto porušení mělo dojít tak, že byl odsouzen na podkladě pouze jednoho nepřímého důkazu, kterým byly pachové stopy, a tím, že obecné soudy odmítly provést další důkazy, které by mohly eventuálně potvrdit jeho nevinu. Ústavní soud v tomto nálezu opětovně zdůrazňuje, že důkaz pachovou zkouškou nemůže být použit jako jediný a hlavní důkaz prokazující vinu stěžovatele. Avšak v této věci soud prvního stupně opřel svůj závěr i o výpovědi svědků, kteří stěžovatele viděli v inkriminovanou dobu v blízkosti vozidla (nikoliv však přímo ve vozidle). Obecné soudy v tomto případě pochybily v tom směru, že se náležitě nevyrovnaly s hodnocením nepřímých důkazů, čímž porušily zásadu „in dubio pro reo“. Závěr o vině stěžovatele, který vyvodily z provedených důkazů, byl v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Ústavní soud v tomto nálezu vyslovil, že nestačí předložit jen určitý řetězec nepřímých důkazů, ale „*aby bylo možno rozhodnout o vině a trestu, je třeba, aby řetězec důkazů nevykazoval mezery a nevyvolával důvodné pochybnosti*“. Což v této věci splněno nebylo. Obecné soudy též porušily princip rovnosti zbraní tím, že své rozhodnutí opřely o nepřezkoumatelný důkaz, kterým bezesporu důkaz pachovou zkouškou je. Ústavní soud tak stížnosti vyhověl a zrušil napadené rozhodnutí.²¹²

Zajímavé bylo rovněž usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tz 107/2002, ve kterém se Nejvyšší soud vypořádal se stížností pro porušení zákona, která byla podána ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněných. Podle obžaloby se měli obvinění dopustit loupežného přepadení, při kterém měli odcizit částku převyšující 28 milionů korun. Soud prvního stupně po provedeném dokazování vynesl zprošťující rozsudek, který následně potvrdil i soud druhého stupně. Ministr

---

²¹¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 3. 1998, sp. zn. I. ÚS 394/1997.

²¹² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 8. 2000, sp. zn. II. ÚS 418/1999.

spravedlnosti se následně obrátil na Nejvyšší soud se stížností pro porušení zákona, ke kterému mělo dojít v důsledku toho, že se soudy důsledně neřídily příslušnými ustanoveními trestního řádu. Namítal, že výsledky pachové zkoušky, které představovaly stěžejní důkaz v této kauze, nebyly důkladně hodnoceny ve spojení s dalšími důkazy. Ministr spravedlnosti upozornil na množství pachových stop, které se našly jednak v automobilech, které byly využity v souvislosti se spácháním trestného činu, tak na sáčkách od peněz, které byly zanechány na korbě jednoho z vozidel, ale i množství pachových stop zajištěných na místě loupežného přepadení. Z tohoto důvodu byl ministr spravedlnosti přesvědčen, že se obvinění činu nepochybně dopustili a že tyto pachové stopy mají být v tomto případě hodnoceny jako důkaz přímý. Nejvyšší soud se zabíral jednotlivými námitkami a dospěl k závěru, že soud prvního stupně se podrobně zabýval hodnocením všech důkazů získaných pachovou zkouškou (ostatně přibral i dva znalce z oboru odorologie) a že tyto důkazy náležitě porovnal s ostatními důkazy. Rovněž Nejvyšší soud potvrdil skutečnost, že jsou zde určité pochybnosti o průkaznosti metody pachové identifikace při srovnání s dalšími důkazy, které nakonec dovedly soud prvního stupně k vynesení zprošťujícího rozsudku. Nesrovnalostí v tomto případě byla celá řada, klíčová byla zejména ta, že pachatelé měli na místo činu přijet dvěma automobily (vozidlem A a vozidlem Š) a odjet společně jedním z nich (vozidlem Š). V automobilu A byly nalezeny na sedadlech pachové stopy obviněného X a obviněného Y, nikoliv však obviněného Z, problém byl v tom, že pachová stopa obviněného Z se nenašla ani ve vozidle Š, ačkoliv pouze on mohl přijet tímto automobilem na místo činu, neboť pachové stopy ukázaly na to, že obviněný X a obviněný Y seděli ve vozidle A. Další nesrovnalostí byla skutečnost, že z výpovědí svědků vyplynulo, že všichni tři obvinění po činu nasedli do automobilu Š, jenže v tomto vozidle se našly pouze pachové stopy obviněného X a Y. Právě tyto chybějící pachové stopy obviněného Z vyvolaly pochybnosti o metodě pachové identifikace, neboť podle vyjádření znalce *„není pravděpodobné, že by za takových okolností pachová stopa na sedadle vozidla neutkvěla“*. Důležitou roli sehrála v tomto případě i skutečnost, že automobil A patřil společnosti, která zaměstnávala všechny tři pachatele. Automobil běžně užíval obviněný X, ale nebylo výjimkou, že se obviněný Y či obviněný Z dostal do styku tímto vozem, ať už v případě potřeby vyložení zboží, nebo při nutnosti přeparkování. Tudíž skutečnost, že byly nalezeny pachové stopy obviněného X na sáčkách od odcizených peněz, které byly odhozeny na korbě vozidla A, nemusí nutně znamenat, že obviněný s balíčky peněz

nějak manipuloval. Znalec totiž nevyloučil, že k přenosu pachové stopy mohlo dojít při kontaktu s ložnou plochou vozidla, kde se obviněný běžně pohyboval, a tudíž zde mohla utkvět jeho pachová stopa. To vše nakonec vedlo soud prvního stupně k závěru, že nebylo jednoznačně prokázáno, že skutek spáchali obvinění, a Nejvyšší soud k zamítnutí stížnosti pro porušení zákona.²¹³

Judikatura se tak ujednotila na tom, že důkaz pachovou zkouškou je důkazem v trestním řízení použitelným. Zpravidla se uvádí, že se jedná o důkaz nepřímý, který může mít pouze podpůrný význam. Nepřichází tak v úvahu, aby byl tento důkaz jediným usvědčujícím důkazem v projednávané věci. Při hodnocení důkazů je důležité, aby výsledky získané metodou pachové identifikace byly posuzovány v souvislosti s obsahem ostatních důkazů vztahujících se k projednávanému případu, rovněž je třeba přihlídnout k tomu, zda bylo na místě činu zajištěno více pachových stop, či pouze jedna jediná pachová stopa, též zohlednit, na jakém místě byly nalezeny, a vzít v úvahu i skutečnost, u kolika z nich byla zjištěna shoda s odebraným pachovým vzorkem podezřelého.²¹⁴

3.2 Fyziodetekční vyšetření

Už od dávných věků lidé dychtili po poznání, co je pravdou a co pouhou lží. Snažili se přijít na nejrůznější způsoby, jak odhalit, zda vyslychaná osoba mluví pravdu či nikoliv.²¹⁵ V odborné literatuře najdeme, že „*spojitost mezi lhaním, psychologickými změnami a fyziologickými reakcemi na úrovni periferie organismu byla známa již před mnoha lety a popisována různými kulturami*“.²¹⁶ Této spojitosti si ostatně byli vědomi už ve staré Číně. Vytvořili si vlastní metodu ke zjištění pravdomluvnosti, kterou použili při vyšetřování vraždy, tato metoda spočívala v tom, že několik podezřelých dostalo misku suché rýže, a ten, kdo ji nebyl schopen spolknout vůbec či jen s velkými obtížemi, byl viníkem. Využili tak znalostí o tom, že člověku ve chvíli, kdy je vystaven stresové situaci, kterou nepochybně jeho

---

²¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 4. 2003, sp. zn. 4 Tz 107/2002.

²¹⁴ VANTUCH, Pavel: Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2008, č. 4, s. 106.

²¹⁵ KOHOUT, Josef, Jana VRANÁ: Detektor lži-fyziodetekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5. s. 33.

²¹⁶ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ et. al.: *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 241.

odhalení jako pachatele je, vyschne v ústech, tudíž je pro něj velmi náročné spolknout suchou rýži. Ve starém Řecku si též vyvinuli svou vlastní metodu vedoucí k odhalení pravdy, ta spočívala ve sledování frekvence srdeční činnosti, byli si totiž vědomi skutečnosti, že v okamžiku, kdy člověk lže, dochází u něj ke zvýšení srdečního tepu.²¹⁷

Každé jednání člověka je doprovázeno určitými emocemi. Emoce se projevují ve třech základních sférách. Jednak jako pociťovaná nálada, tedy zda se cítíme být šťastní, smutní či rozhněvaní, jednak jako určité navenek pozorovatelné chování, zejména výraz v naší tváři, držení těla, smích, pláč, a jako fyziologické procesy, nad kterými nemá člověk kontrolu, neboť probíhají nezávisle na jeho vůli. Právě tato třetí rovina je klíčová pro fyziodetekční vyšetření.²¹⁸ Lidský organismus je naprogramován tak, že na jakékoliv ohrožení reaguje specifickými reakcemi, které se projevují fyziologickými změnami, především zrychlením dechové a tepové frekvence, zvýšením krevního tlaku, nadměrným pocením, rozšířením zorniček či zblednutím (zčervenáním) obličeje. Právě strachu z přistižení při lži využívá fyziodetekční vyšetření²¹⁹, neboť „*strach je spojen s rychlým vzestupem frekvence nervových impulzů a řadou výrazných biochemických, fyziologických i výrazových změn, které souvisejí právě se stavem zvýšené aktivity*“.²²⁰

Významným mezníkem pro fyziodetekční vyšetření byl rok 1921, ve kterém americký policejní důstojník J. A. Larson sestrojil první přístroj k polygrafickému vyšetření, který snímal a registroval změny krevního tlaku, tepu a dýchání. Tento přístroj dostal název „lie detector“, tedy detektor-odhalovač lži. Netrvalo dlouho a tento přístroj byl pod vedením amerického psychologa L. Keelera ještě vylepšen, a to tak, že nově byl schopen snímat ještě další hodnotu, a to změny kožně galvanických reakcí. Pro tento přístroj začal Keeler používat název „polygraf“,

---

²¹⁷ KOHOUT, Josef, Jana VRANÁ: Detektor lži-fyziodetekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5. s. 33.

²¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila: *Forezní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4. s. 406.

²¹⁹ KOHOUT, Josef: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

²²⁰ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ et al.: *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3. s. 240.

slovo polygraf je latinského původu, pochází ze slova polys.²²¹ Pro změnu názvu se rozhodl především proto, že zastával názor, že „*neexistuje taková věc, jako je odhalovač lži, existuje pouze přístroj zaznamenávající tělesné změny a nezasluhuje si název odhalovač lži, stejně jako přístroj na měření tlaku nebo mikroskop nemohou být označovány jako odhalovač té či oné choroby*“.²²²

Na našem území se poprvé objevila zmínka o tomto přístroji roku 1937 v časopise *Československý detektiv*, a to v článku Karla Kenta. Pozornosti problematice polygrafického testování se dostalo až roku 1969, kdy byl schválen projekt základního výzkumu možností využití polygrafu v kriminalistice. Po několika letech ověřování spolehlivosti této metody bylo doporučeno polygrafické testování zavést do policejní praxe, rovněž bylo zřízeno pracoviště fyziodefekce na půdě Kriminalistického ústavu.²²³ Přístroj využívaný k polygrafickému vyšetření prošel v průběhu let řadou změn. Měnil se nejen jeho název, ale i jeho technická stránka. Praxe se nakonec sjednotila na snímání a registrování pěti fyziologických reakcí, konkrétně tedy na sledování a zachycení dechové frekvence, změn krevního tlaku a tepové frekvence, psychogalvanického reflexu a stresu v hlase vyšetřované osoby.²²⁴ Fyziodefekční vyšetření neboli též fyziodefekce je tak zastřešující pojem pro úkon, při kterém jsou na straně jedné sledovány a zaznamenávány fyziologické hodnoty a jejich změny na periférii organismu (polygrafické testování) a na straně druhé je snímán hlas a svalové chvění v něm (hlasová analýza).²²⁵ Polygraf, který je širší veřejnosti znám spíše jako detektor lži, je využíván především při

---

²²² WIDACKI, Jan: *Wprowadzenie do problematyki badań poligraficznych*. Warszawa: Department szkolenia i doskonalenia zawodowego MWS, 1981. s. 35.

²²³ KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodefekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online]. 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodefekcniho-vysetreni.aspx>

²²⁴ MATOUŠKOVÁ, Ingrid: *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0. s. 55-56.

²²⁵ KOHOUT, Josef: Fyziodefekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

vyšetřování závažné násilné trestné činnosti, zejména vraždy, znásilnění a pohlavního zneužití.²²⁶

3.2.1 Průběh fyziodetekčního vyšetření

Samotný průběh fyziodetekčního vyšetření můžeme rozdělit do čtyř etap. První etapou je konzultace a příprava, v rámci níž je třeba zvolit vhodný okamžik k provedení vyšetření. Zkušenosti kriminalistů ukázaly, že nejlepších výsledků bylo dosaženo, když se k vyšetření přistoupilo v počátečních fázích objasňování. Důvod je prostý, tím, že se většina případů vleče několik měsíců a mnohdy i let, je těžké odlišit, jaké informace podezřelý získal vlastním vnímáním a jaké informace se dozvěděl v průběhu výslechu, případně z jiných zdrojů, zejména médií. V praxi se však stává, že polygrafické testování je vyžadováno až po uplynutí delší doby, zejména tehdy, když se OČTŘ dostane do „slepé uličky“, neví, jakým směrem vyšetřování dále směřovat, a proto sáhne po fyziodetekčním vyšetření v naději, že mu pomůže hnout se z místa. Před tím, než se přistoupí k samotnému vyšetření, je nezbytné, aby se osoba provádějící fyziodetekci důkladně seznámila se všemi okolnostmi případu. Za tímto účelem konzultuje případ s osobou, která ho zná nejlépe, tedy s kriminalistou, který na případu pracuje. Cílem této konzultace je vytvořit si představu o tom, jaké skutečnosti a fakta mohou být známy pouze osobě, která se na činu bezprostředně podílela nebo celý průběh pozorovala.²²⁷

Poté, co je obeznámena se všemi podstatnými okolnostmi případu, přistoupí k sestavení sady otázek, které musí být ušity na míru osobě, která bude podrobena polygrafickému vyšetření. Otázky musí být naformulovány tak, aby na ně mohlo být odpovězeno pouze „ano“ či „ne“, přičemž je důležité, aby jejich znění bylo emočně neutrální. V sadě otázek jsou zpravidla zahrnuty tři typy otázek.²²⁸ Za první otázky kritické, ty v sobě obsahují informaci o tom, co se na místě činu skutečně odehrálo, mohou tak vyvolat určitou reakci pouze u takové osoby, která celou událost bezprostředně vnímala ať už jako pachatel, nebo svědek. Lze si to ukázat

---

²²⁶ SRNKOVÁ, Petra: Detektor lži – 30 let slouží české policii. In: *Policie.cz* [online]. Praha: kriminalistický ústav, 7. 2. 2011. [cit. 23.2.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>

²²⁷ KOHOUT, Josef: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

²²⁸ Tamtéž.

na příkladu. Z protokolu o ohledání místa činu je zřejmé, že oběť byla brutálně ubita kladivem, které se našlo schované v garáži. Předpokládá se, že když položíme otázku, zda byla oběť ubita kladivem, tak u člověka, který je nevinný, nevyvolá tato otázka žádnou reakci, zatímco u osoby, která je pachatelem, může vyvolat pocit strachu a úzkosti z odhalení, který se projeví fyziologickými změnami zachytitelnými polygrafem. Tudíž otázku, která je schopná vyvolat patřičnou reakci pouze u osoby, která má se spáchaným činem co dočinění, lze označit za kritickou.²²⁹ Do sady otázek se rovněž zařazují otázky irelevantní, které nejsou podstatné pro celou věc a pravdivou odpověď na ně známe. Jedná se například o otázky typu: „Je dnes 23. února 2020?“ Poslední skupinou otázek jsou otázky kontrolní. Opět se jedná o otázky, které nemají bezprostřední vztah k objasňované věci. Jako příklad kontrolní otázky lze uvést: „Je ještě něco jiného, z čeho máte strach, a bojíte se, že se vás na to budu ptát?“²³⁰

Druhou etapou je samotné provedení fyziodefekce. Osoba podstupující vyšetření musí být na úvod seznámena s tím, jak polygraf funguje a co je účelem prováděného vyšetření. Vzhledem k tomu, že v České republice může být fyziodefekční vyšetření provedeno pouze na základě dobrovolného písemného souhlasu, musí vyšetřovaná osoba v úvodu mimo jiné potvrdit, že i nadále trvá na souhlasu podstoupit tento úkon.²³¹ K zaručení práv vyšetřované osoby byly teorií zformulovány a praxí potvrzeny určité zásady. Stěžejní je právo odmítnout vyšetření na polygrafu, aniž by osoba musela uvádět důvody, které ji k tomu vedly. Zároveň její odmítnutí nemůže mít pro ni žádné negativní důsledky. Platí, že vyšetření může provádět pouze osoba, která má potřebnou odbornou způsobilost v oblasti použití fyziodefekční metody.²³² V rámci této etapy je též velmi důležité zjistit aktuální zdravotní stav vyšetřované osoby, momentální psychické rozpoložení, zda je pod vlivem léků, alkoholu či jiné návykové látky, a další

---

²²⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila: *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4. s. 406.

²³⁰ KOHOUT, Josef: Fyziodefekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

²³¹ Tamtéž.

²³² DLOUHÁ, Radomíra: Fyziodefekční vyšetření. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci* [online]. 2005, roč. 13, č. 1, s. 21-22 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/cv01-2005.pdf>

okolnosti, které by mohly významně ovlivnit výsledky provedeného vyšetření. Následně je osoba požádána, aby sdělila všechny skutečnosti, které jsou jí o případu známy. Vlastní vyšetření lze popsat tak, že nejprve se osoba podepíše na začátek grafického záznamu, kde je uveden datum a čas zahájení úkonu. Poté jsou vyšetřované osobě po těle rozmístěny jednotlivé snímače. Na hrudník jsou přiloženy hadicové snímače pneumografu, které zaznamenávají hloubku a frekvenci dýchání. Snímače kožního odporu se umisťují na dva prsty téže ruky, přičemž je nelze uchytit na dva sousední prsty. Na palec druhé ruky je připevněn snímač změn krevního tlaku a tepové frekvence. Jakmile polygraf snímá všechny potřebné fyziologické reakce, začnou se osobě postupně pokládat předem připravené otázky, přičemž každá z otázek zazní dvakrát. Důvod pro takový postup je velmi prostý, jde o to, že osoba po prvním kole otázek bude již vědět, že v sérii otázek se nachází určitá otázka, která je pro ni kritická. Tím, jak se bude tato otázka blížit, bude vzrůstat napětí, které opadne, jakmile na ni odpoví. Právě tyto výkyvy je schopen přístroj zaznamenat. Na závěr osoba, která podstoupila vyšetření, podepíše pořízený grafický záznam. Tento záznam musí vždy obsahovat datum a čas ukončení úkonu. Tímto podpisem opětovně potvrzuje, že se vyšetření účastní dobrovolně. Celý úkon zpravidla netrvá déle než 180 min.²³³

Třetí etapou je vyhodnocení výsledků fyziodekce. Specialista v první řadě hodnotí získané grafické záznamy zvlášť a následně hodnotí všech šest grafických záznamů v jejich vzájemné souvislosti. Na základě tvaru a průběhu jednotlivých křivek je schopen určit, jaká otázka byla pro vyšetřovanou osobu kritická. Poslední fází je formulování závěrů. V rámci této etapy se vyhotoví zpráva o přípravě, provedení a vyhodnocení fyziodekčního vyšetření. Do zprávy se uvedou závěry, ke kterým dospěl specialista po důkladném vyhodnocení záznamů z polygrafu a pečlivém vyhodnocení výsledků hlasové analýzy. Ve zprávě jsou rovněž zachyceny odpovědi na položené otázky a je uvedeno, jaké fyziologické reakce byly zaznamenány při jejich zodpovězení. Jednoznačný závěr, že určitá osoba je, či není pachatelem trestného činu, je údajem, který ve zprávě není a ani nemůže být obsažen. Zpráva se tak omezuje na konstatování, jaká otázka byla pro vyšetřovanou osobu kritická a na jakou z položených otázek odpověděla nepravdivě. Ačkoliv se

---

²³³ KOHOUT, Josef: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

na první pohled může zdát, že takové výsledky jsou nicneříkající, tak pro ostříleného kriminalistu mohou být darem z nebes, neboť z nich bude schopen vyvodit takové závěry, které pomohou nasměrovat jeho vyšetřování správným směrem.²³⁴

Důležité je, aby se kriminalista nenechal odradit zdánlivě nelogickými závěry, které mohou vyplynout z fyziodetekčního vyšetření. Mnohdy i závěry, které se zpočátku zdály jako zcela nepravděpodobné, se mohou později ukázat jako pravdivé. Názorným příkladem je případ vraždy, ke které došlo v 80. letech. Jedním z podezřelých byl manžel oběti. Policisté se domnívali, že svou choť usmrtil, následně odhodil její tělo u potoka a pokusil se celou situaci na místě zinscenovat tak, aby si policisté mysleli, že se stala obětí vraždy se sexuálním motivem. Manžel byl podroben fyziodetekčnímu vyšetření, které ukázalo silnou reakci na otázku: „Víte o tom, že pachatel dopravil tělo vaší manželky na místo, kde byla později nalezena, a to tak, že ji tam odvezl dodávkou?“ Na tom by samozřejmě nebylo nic zvláštního, pokud by se totožná reakce neobjevila na stejně položenou otázku, kde však slovo „dodávka“ bylo nahrazeno slovem „ruční vozík“. Vzhledem k tomu, že se celá událost odehrála o silvestrovské noci, lámali si policisté hlavu, jak mohl nepozorovaně přepravit tělo ve vozíku po sídlišti, kde se neustále pohybuje velké množství lidí. Ostatně ani žádný vozík u něj nenašli. Vše se nakonec vysvětlilo až při rekonstrukci vraždy, ke které se nakonec přiznal. Ukázal, jak poté, co svou ženu usmrtil, schoval její tělo do krabice od televize a tuto krabici položil na konstrukci nákupní tašky (přičemž předtím odstranil její látkovou část) a tímto způsobem tělo dopravil k autu, kterým dojel až k potoku, kde se tělo později našlo. Teprve až tehdy vyšlo najevo, proč tak silně reagoval na slovo „vozík“, a i to, co si pod tímto pojmem představuje.²³⁵

3.2.2 Fyziodetekční vyšetření jako důkaz v trestním řízení

V trestním řádu nenalezneme ustanovení, které by se explicitně věnovalo použití fyziodetekčního vyšetření v trestním řízení. Možnost jeho využití tak dovozujeme za pomoci extenzivního výkladu § 89 odst. 2 TrŘ. Námitek proti jeho

---

²³⁴ KOHOUT, Josef: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>

²³⁵ Tamtéž.

uplatnění je celá řada. Hojně se vyskytovaly a dosud se ještě vyskytují námitky týkající se jeho nespolehlivosti či nevědeckosti. Námitka nevědeckosti však postupem času ztratila na významu, neboť v průběhu let došlo k výraznému posunu jak ve vědě, tak i technice.²³⁶ Dnes už sice nikdo nezpochybňuje schopnost polygrafu snímat a zaznamenávat změny fyziologických hodnot z povrchu lidského těla, ale na druhou stranu se objevují pochybnosti o schopnosti člověka správně interpretovat výsledky polygrafického vyšetření, včetně schopnosti z nich vyvozovat závěry. Není sporu o tom, že tato metoda nevykazuje 100% spolehlivost²³⁷, avšak jak uvádí Widacki, „žádný důkazní zdroj, žádný důkazní prostředek není nadán a priori zárukou stoprocentní spolehlivosti. Také takové tradiční důkazy, jako je např. písmoznalecká expertiza nebo výpověď svědků, mohou být ovlivněny úmyslem nebo omyly, a přesto nikdo nepochybuje o jejich přípustnosti a užitečnosti pro trestní řízení“.²³⁸

Můžeme se setkat s námitkou možného oklamání přístroje. Nejružnější „zaručené“ metody vědomého ovlivnění výsledků fyziodetekce jsou popsány v neodborné literatuře. Odborná literatura se v tomto směru drží zpátky. Často používaným trikem je, že si osoba umístí připínaček do boty a v průběhu vyšetření jej několikrát zašlápně, což vyvolá reakci, kterou přístroj zaznamená. Cílem je tedy vyvolat chaos v záznamu zachycených fyziologických hodnot a to tím, že se určitá reakce objeví nejen v okamžiku, kdy je osobě položena kritická otázka, ale i ve chvíli, kdy šlápně na připínaček. Zkušený specialista si však všimne podezřelého chování osoby a upozorní ji na to, což zpravidla vede k tomu, že osoba upustí od takového jednání.²³⁹

Další námitkou proti fyziodetekčnímu vyšetření je, že použitím polygrafu se zasahuje do práva osoby (podezřelého, obviněného) svobodně se rozhodnout o

---

²³⁶ KOHOUT, Josef, Jana VRANÁ: Detektor lži-fyziodetekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5. s. 33.

²³⁷ KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodetekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online], 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodetekcniho-vysetreni.aspx>

²³⁸ WIDACKI, Jan: Diagnostická hodnota polygrafického zkoumání a její význam v kriminalistice. *Československá kriminalistika*. 1978, č. 2. s. 156.

²³⁹ KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodetekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online], 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodetekcniho-vysetreni.aspx>

tom, co k dané věci uvede, a co naopak zamlčí, neboť tímto vyšetřením jsou zjišťovány některé skutečnosti proti její vůli. Tuto námitku je však možné shodit ze stolu připomenutím skutečnosti, že fyziodefekční vyšetření je postaveno na principu dobrovolnosti, tedy může být provedeno pouze na základě dobrovolného písemného souhlasu vyšetřované osoby, přičemž tato osoba má právo kdykoliv v průběhu vyšetření svůj souhlas vzít zpět a požádat o jeho ukončení.²⁴⁰ Rovněž námitka, že fyziodefekční vyšetření zasahuje do práva osoby na svobodu náboženského a politického přesvědčení či námitka možného zásahu do intimních oblastí lidského života, neobstojí. Platí totiž přísný zákaz pokládání otázek směřujících do těchto citlivých oblastí.²⁴¹ Odpůrci fyziodefekčního vyšetření mnohdy argumentují i tím, že je vyšetření na polygrafu pro osobu velmi psychicky i fyzicky náročné. Ani tato námitka však nemá logický základ, neboť když si uvědomíme, že fyziodefekční vyšetření trvá zhruba dvě hodiny a jediná aktivita, co je vyžadována po osobě podrobující se vyšetření, je vyslovení slov „ano“ či „ne“ na zcela jednoznačně formulované otázky, je polygrafické vyšetření ve srovnání s několikahodinovými výslechy, které nejsou v policejní praxi ničím neobvyklým, jen nepatrným psychickým a fyzickým zatížením.²⁴²

Otázka použitelnosti výsledků fyziodefekčního vyšetření jako důkazu před soudem byla a stále je předmětem mnoha diskusí. Světlo do této problematiky vneslo až usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 To 12/1992, kterým se judikatura přiklonila k nemožnosti použít jeho výsledky jako důkaz v trestním řízení. V projednávaném případě se krajský soud po předběžném projednání obžaloby rozhodl vrátit věc prokurátorovi k došetření a požadoval, aby byl spis doplněn o výsledky fyziodefekčního vyšetření, kterému byl obžalovaný podroben. Proti tomuto rozhodnutí podal prokurátor stížnost. Věc se tak dostala k Nejvyššímu soudu, který dospěl k závěru, že požadavek krajského soudu na připojení výsledků vyšetření není důvodný, a argumentoval to slovy: „*Výsledky vyšetření na tzv.*

---

²⁴⁰ KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodefekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online], 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodefekcniho-vysetreni.aspx>

²⁴¹ KOHOUT, Josef, Jana VRANÁ: Detektor lži-fyziodefekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5. s. 33.

²⁴² KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodefekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online], 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodefekcniho-vysetreni.aspx>

detektoru lži nelze použít v trestním řízení jako důkaz. Soud prvého stupně sice poukazuje na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Toto ustanovení však neplatí bez výhrad, nehledě k tomu, že směřuje pojem důkaz a důkazní prostředek. Trestní řád totiž v některých dalších ustanoveních, jež jsou ve vztahu k citovanému ustanovení ustanoveními speciálními, stanoví, že některé úkony nelze jako důkaz použít, resp. pro zjištění některých skutečností připouští jen určité důkazní prostředky a tuto proceduru přesně vymezuje. Podstatou vyšetření na tzv. detektoru lži je výsledek obviněného ke skutečným, které se více či méně týkají trestného činu. V trestním řízení lze však použít jen ty poznatky, které obviněný poskytl v souladu s ustanovením § 91 a násl. tr. řádu, což v případě vyšetření na tzv. detektoru lži splněno není. Procesním důsledkem závěru, že výsledek vyšetření na tzv. detektoru lži nelze považovat za důkaz podle trestního řádu, je okolnost, že k takovému výsledku vyšetření nemůže soud přihlížet při svém rozhodování".²⁴³

K otázce použití výsledků fyziodetekční vyšetření jako důkazu se vyjádřil i Ústavní soud ČR v nálezu sp. zn. I. ÚS 32/1995. V tomto případě byla stěžovatelem podána ústavní stížnost, kterou se domáhal zrušení obou napadených rozsudků. Domníval se, že v řízení došlo k porušení jeho ústavně garantovaných práv v okamžiku, kdy nebylo vyhověno jeho požadavku, aby byl jako důkaz přečten záznam o jeho vyšetření na detektoru lži. I přes to, že si byl stěžovatel vědom problematiky tohoto tzv. důkazu, měl za to, že toto vyšetření mohlo svědčit v jeho prospěch a že jeho výsledek měl být hodnocen v souvislosti s dalšími důkazy. Ústavní soud stížnost zamítl jako nedůvodnou. Připomněl, že úkolem Ústavního soudu není přehodnocovat hodnocení důkazů provedené obecnými soudy a že je zcela na uvážení obecného soudu, „*jakými důkazními prostředky bude objasňovat okolnosti, které jsou důležité pro náležité zjištění skutečného stavu věci a pro správné posouzení viny či nevinu obžalovaného*“. S námitkou stěžovatele na neprovedení výsledků fyziodetekčního vyšetření jako důkazu se vypořádal odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 To 12/1992, které bylo výše rozebráno.²⁴⁴

---

²⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 To 12/1992.

²⁴⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. I. ÚS 32/1995.

Judikatura tak po několika letech, co se začala využívat fyziodetekce v policejní praxi, dospěla k jednoznačnému závěru, že výsledky fyziodetekčního vyšetření nemají v současné době váhu důkazu a nelze je využít jako důkazní prostředek v řízení před soudem. Výsledky polygrafického vyšetření slouží jen jako efektivní pomocník k nalézání důkazních prostředků, které skutečnosti zjištěné polygrafem mohou potvrdit či vyvrátit.²⁴⁵

---

²⁴⁵ CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 179.

Závěr

Uběhlo již 18 let od doby, co byly zvláštní způsoby dokazování ve své finální podobě zakotveny do trestního řádu. Nyní vyvstává otázka, zda je současná právní úprava těchto úkonů dostatečná a plně v souladu s dosaženým stupněm poznání kriminalistické vědy. Již v důvodové zprávě k vládnímu návrhu tzv. velké novely TrŘ bylo upozorněno na to, že postup při provádění těchto úkonů nebude v trestním řádu upraven vyčerpávajícím způsobem, a bylo odkázáno na to, aby se při jejich provádění přihlíželo k poznatkům kriminalistiky a praxe, která se pod vlivem judikatury vytvořila.²⁴⁶ Myslím si, že zákonodárce zaujal správný postoj, když zakotvil jen jakýsi základ každého procesního úkonu a ve zbytku odkázal na kriminalistiku a praxi. Objevují se názory, že právě při zakotvení zmiňovaného základu jednotlivých zvláštních způsobů dokazování pochybil zákonodárce v tom směru, že nerespektoval dosažený stupeň poznání v oblasti kriminalistické vědy. V tomto ohledu mě zaujaly názory a návrhy *de lege ferenda* významného kriminalisty Konráda.

Konfrontace jako taková se liší od ostatních zvláštních způsobů dokazování v tom, že její právní úprava obsažená v trestním řádu nevykazuje žádné nedostatky. Jedná se tak o jediný procesní úkon, který je plně v souladu s poznatky kriminalistické vědy.²⁴⁷ Mnozí by mohli namítat, že problém spatřují v tom, že z formulace § 104a TrŘ jasně nevyplývá, mezi kolika osobami je možné konfrontaci provést. Já osobně v tomto problému nevidím a necítím potřebu takovou úpravu do trestního řádu zahrnout. Jsem přesvědčená, že je čistě na OČTŘ, jak k tomuto úkonu přistoupí, a pokud bude v jeho silách provést konfrontaci s více než dvěma osobami, nevidím důvod, proč jej limitovat zakotvením konkrétní hranice, která by mu závazně určovala, kolik osob může postavit tvář v tvář v rámci tohoto úkonu.

Současná úprava rekognice obsažená v § 104b TrŘ vykazuje určité mezery. Zásadním nedostatkem je, že v ní nenalezneme poučení ztotožňované osoby o povinnosti strpět tento úkon, o její možnosti zvolit si libovolné místo, kde chce stát

---

²⁴⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb.

²⁴⁷ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 14.

mezi přivzatými osobami, a o tom, že v průběhu rekognice může být vyzvána říci pár slov nebo učinit potřebný počet kroků. Též poučení osoby v procesním postavení podezřelého či obviněného o tom, že nesmí být k těmto formám aktivní součinnosti nikým donucována, chybí. V případě rekognice podle hlasu je situace obdobná, opět zde nenalezneme poučení poznávané osoby jednak o tom, že má možnost vybrat si, v jakém pořadí chce hovořit, tak poučení o tom, že osoba podezřelá nebo obviněná nesmí být k tomuto hlasového projevu donucována.²⁴⁸

Podle Konráda aktuální právní úprava vyšetřovacího pokusu nedostatečně vystihuje, co je podstatou této specifické metody kriminalistické praxe. Ve své publikaci tak přichází s návrhem *de lege ferenda* na úpravu ustanovení § 104c odst. 1 TrŘ, ve kterém doporučuje provést záměnu slova „pozorování“ za slova „prováděním pokusů“, domnívá se, že takto pozměněné znění mnohem lépe vyjádří podstatu vyšetřovacího pokusu.²⁴⁹ Já osobně mám problém s použitou terminologií, myslím si, že pro řadu lidí může být dosti matoucí, že tento úkon, který je v kriminalistice označován jako kriminalistický experiment, se do našeho trestního řádu dostal pod názvem vyšetřovací pokus. Dle mého názoru je sjednocení terminologie na místě. Proto bych pro tento úkon upravený v § 104c TrŘ užila označení kriminalistický experiment.

Rovněž i současná úprava rekonstrukce obsažená v § 104d TrŘ vykazuje jisté nedostatky. Novelou trestního řádu byla právě rekonstrukce trestného činu zařazena mezi zvláštní způsoby dokazování, ovšem pouze pod názvem „rekonstrukce“. V tomto směru se ztotožňuji s Konrádem, který navrhuje změnit název tohoto úkonu na „rekonstrukci trestného činu“. Není to však jediný návrh, se kterým přichází, považuje též za vhodné upravit znění § 104d odst. 1 TrŘ tak, aby nevzbuzovalo dojem, že rekonstrukce trestného činu slouží pouze k prověření výpovědi jednotlivých osob. Také cítí potřebu změny tohoto ustanovení z toho

---

²⁴⁸ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 26.

²⁴⁹ Tamtéž s. 53.

důvodu, že velmi často dochází k zaměňování rekonstrukce trestného činu za prověrku výpovědi na místě a naopak.²⁵⁰

Nedostatky vykazuje i právní úprava posledního procesního úkonu, a to prověrky na místě. Opět se opřu o názory zkušeného odborníka Konráda, který považuje název tohoto úkonu za mnohoznačný, neboť z něj není patrné, o prověrku čeho se má jednat. S tím nelze nic jiného než souhlasit. Rovněž se ve své publikaci pouští do ostré a dle mého názoru věcné kritiky ustanovení § 104e odst. 1 TrŘ. Je přesvědčen, že formulace „za osobní přítomnosti“ není přiléhavá, a navrhuje její změnu. Jde o to, že ve stávajícím znění tato formulace může vyvolávat dojem, že postačí pouhá fyzická přítomnost osoby, což je však v příkrém rozporu se zásadou iniciativy, která představuje jednu ze základních zásad prověrky výpovědi na místě. Též nesouhlasí s tím, jak je vymezen cíl prověrky v tomto ustanovení, a vyslovuje, že jejím skutečným cílem je prověření pravdivosti podané výpovědi, tedy její objektivizace.²⁵¹ Lze tedy shrnout, že kromě konfrontace – a do jisté míry i vyšetřovacího pokusu – je aktuální právní úprava zvláštních způsobů dokazování v řadě věcí v rozporu se současnými poznatky kriminalistické vědy a praxe.

Ve své práci jsem se rovněž okrajově zmínila o kriminalistické odorologii, resp. práci s pachovými stopami. Věrohodnost této metody je často zpochybňována jak ze strany odborné, tak i laické veřejnosti. Přiznám se, že i já patřím mezi odpůrce této metody. Zásadní problém shledávám v tom, že v současné době neexistuje způsob, jak ověřit její výsledky. Jsem dosti skeptická i vůči postupu při odběru pachových stop. Nevěřím tomu, že jsou vždy striktně dodržovány předepsané postupy při jejich zajišťování. Vidím zde velké riziko přenosu cizího pachu do snímané pachové stopy. Pochybnosti mám i o samotném provádění pachové zkoušky. I přes to, že jsou neustále přijímána nejrůznější opatření, která se snaží eliminovat faktory, které mohou ovlivnit její výsledky, tak si myslím, že je stále ještě celá řada okolností, které mohou ovlivnit psa při provádění pachové identifikace. Proto si trůfám tvrdit, že výsledky tohoto úkonu by prozatím (do

---

²⁵⁰ KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9. s. 66-67.

²⁵¹ Tamtéž s. 83-84.

doby než se vyvine spolehlivá metoda, která by ověřila její výsledky) neměly být použitelné jako důkaz v trestním řízení, ani jako nepřímý.

V závěru práce jsem se věnovala fyziodetekčnímu vyšetření, které se využívá v kriminalistické praxi již řadu let. Stále se však objevuje celá řada námitek proti jeho používání. Myslím si, že většina z nich jsou zcela neopodstatněné, zejména ty týkající se jeho nespolehlivosti. Není pochyb o tom, že jeho spolehlivost není 100%, ale na druhou stranu je snad výpověď svědka vždy nepochybně pravdivá? Troufám si říci, že ne. Nejsou totiž výjimkou případy křivého svědectví a případy, kdy se svědek mýlil. Jsem toho názoru, že výsledky získané z fyziodetekčního vyšetření by měly mít váhu důkazu, samozřejmě jen nepřímého. Věřím v tuto metodu, neboť jsem přesvědčená, že i kdyby se člověk snažil sebevíc, nedokáže převzít kontrolu nad fyziologickými reakcemi svého těla, zejména pak zrychleným dechem a nadměrným bušením srdce, které je polygraf schopen zaznamenat a které se u člověka dostaví v okamžiku, kdy jej vystavíme stresující situaci, kterou nepochybně možnost přistižení při lži je. Jsem přesvědčená, že tato metoda má velký potenciál. Její uznání jako důkazu použitelného v trestním řízení by podle mého názoru vedlo k tomu, že by začala být využívána mnohem častěji.

Z mého úhlu pohledu jsem cíle, který jsem si vytyčila v úvodu práce, dosáhla. Jsem si vědoma toho, že by bylo možné danou problematiku rozebrat více do hloubky, bohužel jsem limitována předepsaným rozsahem práce a rovněž jsem nechtěla čtenáře ochudit o pohled i na některé netradiční způsoby objasňování trestní věci. Doufám, že tato práce obohatí čtenáře alespoň z poloviny tak, jak obohatila mě. Věřím, že to není naposled, co se touto problematikou budu zabývat, jen doufám, že už to bude z čistě praktického hlediska, nikoliv jen teoretického jako doposud.

Resumé

This thesis, “Special Methods of Evidence”, deals with specific forensic-tactical methods, which are regulated in Section 104a to Section 104e of the Criminal Procedure Code as separate forms of evidence, specifically: confrontation, recognition, investigation attempt, reconstruction and on-site examination. These institutes were anchored in the Criminal Procedure Code by an amendment to Act No. 265/2001 Coll. Until that time, the Criminal Procedure Code contained only a very austere regulation of confrontation and recognition, while the other acts were not mentioned in the applicable legislation of the time.

The aim of this thesis was to give a comprehensive explanation of special methods of evidence taking, and to acquaint its readers not only with *de lege lata* legislation and its weaknesses, but also to enrich the readers with various views of experts on the issue, which I hope I accomplished. In the individual subchapters, I dealt with the essence, purpose and goals of these special forms of evidence taking, but also with the conditions for their implementation, preparation, tactics and documentation of their course and results.

In connection with this topic, it was necessary to characterize at least in a rough way actual evidence taking in criminal proceedings. I focused on the basic concepts of evidence law and the principles governing evidence taking. I have also enriched my thesis with some unconventional methods of clarifying criminal cases, namely polygraph examination and forensic odorology. These methods are used in the practical activities of the criminal police, but their legal regulation is not found in the Criminal Procedure Code. I dealt with their essence and course, but also the question of the applicability of their results as evidence in criminal proceedings.

In the conclusion, I pointed out the shortcomings of the legislation contained in the Criminal Procedure Code, mentioned possible *de lege ferenda* proposals and expressed my opinion on the issue.

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
MPOPP	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
OČTŘ	Orgán činný v trestním řízení / orgány činné v trestním řízení
PČR	Policie České republiky
TrŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
ZOTČ	Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)

Použité prameny

Základní literatura

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila: *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.
2. DRAŠTÍK, Antonín et al.: *Trestní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-600-7.
3. FENYK, Jaroslav, Tomáš GŘIVNA, Dagmar CÍSAŘOVÁ: *Trestní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8.
4. GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ et. al.: *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.
5. CHMELÍK, Jan: *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.
6. CHMELÍK, Jan: *Rukověť trestního práva: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. 3. vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-884-0.
7. CHMELÍK, Jan et al.: *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6.
8. CHMELÍK, Jan, Eduard BRUNA: *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0.
9. JANULKOVÁ, Kateřina: *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-105-9.
10. JELÍNEK, Jiří et al.: *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-278-3.
11. KALVODOVÁ, Věra, Milana HRUŠÁKOVÁ: *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8072-0.
12. KONRÁD, Zdeněk: *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9.

13. KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.
14. KONRÁD, Zdeněk, Jitka VESELÁ: *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0.
15. KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0. 741-2.
16. MATOUŠKOVÁ, Ingrid: *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.
17. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD, Jaroslav SUCHÁNEK: *Kriminalistika*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0.
18. NĚMEC, Miroslav et al.: *Kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1993.
19. NOVOTNÝ, František et al.: *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.
20. PJEŠČAK, Ján et al.: *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 3. vydání Praha: Naše vojsko, 1986.
21. PORADA, Viktor: *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2.
22. PROTIVINSKÝ, Miroslav: *Rekognice v přípravném řízení*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971.
23. STRAUS, Jiří et al.: *Kriminalistická taktika*. 2. rozšíření vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
24. STRAUS, Jiří: *Kriminalistická technika*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1.
25. STRAUS, Jiří, Martin KLOUBEK: *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7.

26. ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád: komentář*. I., § 1-156. 7., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.
27. TIPLICA, Mircea et al.: *Kriminalistická taktika*. 2. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-007-X.
28. WIDACKI, Jan: *Wprowadzenie do problematyki badań poligraficznych*. Warszawa: Department szkolenia i doskonalenia zawodowego MWS, 198.

Odborné články

1. BRÁZDA, Jan: Je rekognice „in natura“ opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? *Bulletin advokacie*. 2013, č. 10.
2. FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK, Pavel KROULÍK: Některé zvláštní způsoby dokazování (3. pokračování) *Kriminalistický sborník*. 2009, roč. 53, č. 1.
3. HAVELKOVÁ, Renata, Vojtěch JIRÁSKO: Využití metody pachové identifikace v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 9.
4. HUSSEINI, Faisal, ed. a Ústavní soud ČR. Opatření ke zvýšení důkazní síly prováděné rekognice: náleží Ústavního soudu ČR ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I ÚS 3709/2016. *Trestněprávní revue*. 2017, roč. 16, č. 9.
5. KOHOUT, Josef, Jana VRANÁ: Detektor lži – fyziologické vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5.
6. KONRÁD, Zdeněk: K trestněprávní úpravě některých kriminalistických metod. *Kriminalistika*. 2015, roč. 48, č. 4.
7. KONRÁD, Zdeněk: Prověrka výpovědi na místě. *Kriminalistický sborník*. 1997, č. 8.
8. MAZÁK, Josef: Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 3.
9. POCHYLÁ, Veronika: Problémy a limity rekognice vyplývající ze zásady „nemo tenetur se ipsum accusare“. *Státní zastupitelství*. 2016, roč. 14, č. 5.
10. PROTIVINSKÝ, Miroslav: Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokacie*. 1997, č. 2.
11. STAŇKOVÁ, Lenka: Otazníky nad rekognicí prováděnou jako neodkladný a neopakovatelný úkon. *Trestněprávní revue*. 2017, č. 4.

12. VANTUCH, Pavel: Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2008, č. 4.
13. VYCHODIL, Miroslav: Rekonstrukce trestného činu (I. část). *Bulletin advokacie*. 1997, č. 8.
14. VYCHODIL, Miroslav: Rekonstrukce trestného činu (dokončení z minulého čísla). *Bulletin advokacie*. 1997, č. 9.
15. VYCHODIL, Mirko: Rekonstrukce a vyšetřovací pokus. *Kriminalistický sborník*. 1958, č. 11.
16. WIDACKI, Jan: Diagnostická hodnota polygrafického zkoumání a její význam v kriminalistice. *Československá kriminalistika*. 1978, č. 2.

Internetové zdroje

1. DLOUHÁ, Radomíra: Fyziodetekční vyšetření. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci* [online]. 2005, roč. 13, č. 1, s. 21-22 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/cv01-2005.pdf>
2. FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK, Pavel KROULÍK: Některé zvláštní způsoby dokazování-rekonstrukce. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 26. dubna 2008 [cit. 21. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=106>
3. KOHOUT, Josef: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. *Kriminalistika* [online]. 2008, roč. 41, č. 3. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-2008-2008-03-kohout-pdf.aspx>
4. KOHOUT, Josef: K některým aspektům metody fyziodetekčního vyšetření. *Kriminalistika* [online]. 2009, roč. 42, č. 3 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/k-nekterym-aspektum-metody-fyziodetekcniho-vysetreni.aspx>
5. SRNKOVÁ, Petra: Detektor lži – 30 let slouží české policii. In: *Policie.cz* [online]. Praha: kriminalistický ústav, 7. 2. 2011. [cit. 23.2.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>
6. VICHLENDÁ, Milan: *Kriminalistika* [online]. Střední odborná škola ochrany osob a majetku [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. I. ÚS 32/1995.
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 3. 1998, sp. zn. I. ÚS 394/1997.
3. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 8. 2000, sp. zn. II. ÚS 418/1999.
4. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 291/2000.
5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/2001.
6. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/2006.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/1968.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/1968.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/1989.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 8. 1991, sp. zn. 11 Tz 53/1991.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2537/2011.
12. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. 2 To 128/2016.
13. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 3. 1992, sp. zn. 6 To 12/1992.
14. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 4. 2003, sp. zn. 4 Tz 107/2002.
15. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2015, sp. zn. 3 To 112/2015.
16. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 9. 1994, sp. zn. 4 To 475/1994.

Právní předpisy

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
2. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů
5. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Sb.